

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

10000231959

PROGRAM

CES. KRÓL.

SZKOŁY POLITECHNICZNEJ WE LWOWIE

NA ROK NAUKOWY 1893/4.

XXII.

WE LWOWIE,
NAKŁADEM FUNDUSZU SZKOŁY POLITECHNICZNEJ.
1893.

J. X. 3 / 1893 - 94

nr ins. 1134

~~n - 348 310~~

BIBLIOTEKA POLITECHNICZNA
KRAKÓW

Akc. Nr. 84/48

~~III 15/05~~

Z Ł ZWIĄZKOWEJ DRUKARNI WE LWOWIE.

REGULAMIN TYMCZASOWY

WEWNĘTRZNEGO USTROJU I ZARZĄDU

C. K. SZKOŁY POLITECHNICZNEJ WE LWOWIE.

---

1. Zadaniem Szkoły Politechnicznej we Lwowie jest wykształcenie techników w zawodzie inżynierii, w budownictwie, w budowie maszyn i w zawodzie techniczno-chemicznym, nie tylko teoretycznie za pomocą systematycznych wykładów specjalnych, ale także praktycznie, o ile ono w szkole jest możebnem.

Szkoła Politechniczna dzieli się na cztery Wydziały fachowe, mianowicie:

1. Wydział inżynierii,
2. Wydział budownictwa,
3. Wydział budowy maszyn,
4. Wydział chemii technicznej.

Oprócz tego istnieje przy Wydziale budowy maszyn kurs przygotowawczy dla kandydatów zawodu górniczego.

Szkoła Politechniczna jest urządzona na zasadzie wolności nauczania i uczenia się.

Rok akademicki dzieli się na dwa półrocza: zimowe i letnie: półrocze zimowe trwa od 1. października do 28. lutego, a półrocze letnie od 4. marca do 31. lipca. Praktyczne pomiary słuchaczy geodezyi odbywają się od 8. do 27. lipca.

2. Szkołą Politechniczną kieruje Rektor, wybierany na rok jeden z pomiędzy profesorów zwyczajnych Szkoły; wybór Rektora zatwierdza Minister Oświecenia. Poszczególnymi Wydziałami fachowymi zawiadują w pierwszym rzędzie kolegia, złożone z profesorów,

*

remunerowanych docentów i nauczycieli tychże Wydziałów. Członkowie Kolegium wybierają jednego profesora ze swego grona na Dziekana Wydziału fachowego na dwa lata.

3. Słuchacze Szkoły Politechnicznej dzielą się na zwyczajnych i nadzwyczajnych.

Jako słuchacze zwyczajni mogą być przyjęci:

- a) kandydaci, którzy w szkole średniej przez rząd upoważnionej uzyskali świadectwo dojrzałości, przyczem abiturycenci gimnazjów mają udowodnić dostateczną wprawę w rysunkach geometrycznych i wolnoręcznych;
- b) słuchacze zwyczajni równorzędnych instytutów technicznych, przenoszący się do Szkoły Politechnicznej*).

Jako słuchacze nadzwyczajni mogą uczęszczać wszyscy, którzy nie posiadają kwalifikacji wymaganej od słuchaczy zwyczajnych, albo chcą uczęszczać tylko na niektóre wykłady; wszelako od kandydata na słuchacza nadzwyczajnego wymaga się dowodu ukończonego roku 18. i tych wiadomości przygotowawczych, które są potrzebne do zrozumienia wybranych przezeń wykładów.

Słuchacze nadzwyczajni nie mają prawa do żądania świadectw postępu i absolutorjów (8), jakoteż uwolnienia od czesnego i od taks za użytkowanie laboratoryjów (4).

Gości dopuszcza się na wykłady tylko wyjątkowo za zezwoleniem Rektora. Jako goście mogą uczęszczać na wykłady tylko ludzie dojrzałego wieku, albo ukończeni słuchacze innej Szkoły Politechnicznej lub Uniwersytetu.

4. Za uczęszczanie na wykłady w Szkole Politechnicznej opłaca się takse immatrykulacyjną i czesne.

Taksa immatrykulacyjna wynosi 5 zł. w. a., i uiszczą się ją przy pierwszym wstępie do Szkoły Politechnicznej, jako też przy wstępie powtórny po rocznej lub dłuższej przerwie studyów.

Od opłaty tej należytości nie uwalnia się nikogo.

---

*) Abiturycenci szkół średnich zagranicznych, gimnazjów klasycznych, lub szkół realnych siedmioklasowych, mogą uzyskać przyjęcie do Szkoły Politechnicznej; w tym celu mają przedłożyć świadectwa w oryginale i w uwierzytelnionem tłumaczeniu niemieckiem. Abiturycenci rosyjskich szkół realnych sześcioklasowych mogą uzyskać przyjęcie tylko wtedy, gdy nadto ukończyli z postępem dobrym klasę dopełniającą (siódmą).

Czesne wynosi dla każdego słuchacza zwyczajnego 15 zł. w. a. na półrocze i uiszcza się przy wpisie.

Słuchacze nadzwyczajni i goście płacą na półrocze tyle zł. w. a. czesnego, ile wynosi ilość godzin wykładów w tygodniu, na które się zapisali, przyczem każde dwie godziny ćwiczeń lub rysunków liczy się za jedną godzinę wykładu. Atoli czesne słuchacza nadzwyczajnego i gościa nie powinno przewyższać czesnego, jakie opłaca słuchacz zwyczajny.

Słuchacze zwyczajni mogą być uwolnieni od całego lub od połowy czesnego na zasadzie dowiedzionego ubóstwa i dobrego w naukach postępu, udowodnionego świadectwem postępu; czesne zapłacone zwraca się w razie uwolnienia.

Prawo uwalniania od czesnego przysługuje Kolegium Profesorów.

Dochód z czesnego wpływa do funduszu Szkoły Politechnicznej.

Za użytkowanie laboratoryów uiszcza się taksę 15 zł. w. a. na półrocze.

Słuchacze zwyczajni ubodzy a pilni mogą być uwolnieni od tej taksy pod tymi samymi warunkami, jak od czesnego.

Dochód z taks za użytkowanie laboratoryów obraca się na powiększenie wyposażenia dotyczącego laboratoryum.

5. Oprócz ustaw powszechnych, odnoszących się do studentów w ogóle, obowiązują słuchaczy Szkoły Politechnicznej jeszcze oddzielne przepisy dyscyplinarne, które wręczy się każdemu słuchaczowi przy wpisie, i których ściśle przestrzeganie słuchacz słowem honoru przyrzecze.

6. W celu ułatwienia słuchaczom nabycia w czasie należytych systematycznego wykształcenia w jednym z czterech kierunków, reprezentowanych w Szkole Politechnicznej, Kolegium Profesorów ułoży dla każdego Wydziału fachowego oddzielne plany nauk.

7. Nowowstępujący słuchacze zwyczajni do któregokolwiek Wydziału fachowego mają się zgłaszać od 1. do 4. października włącznie u Dziekana tegoż Wydziału; słuchacze zwyczajni dawniejsi lub przechodzący z innych równorzędnych instytutów technicznych, jako też słuchacze nadzwyczajni, mają się zgłaszać u Dziekana Wydziału fachowego od 1. do 8. października, względnie od 1. do 4. marca włącznie.

Każdy nowo zgłaszający się powinien Dziekanowi przedłożyć wypełnioną kartę wpisową, wszelkie wykazy dotychczasowych studyów i zatrudnień, jakoteż podać do zatwierdzenia plan nauk. Na zasadzie zatwierdzonego planu nauk odbywa się przyjęcie słuchacza w Rektoracie, które trwa do 14. października, względnie do 4. marca włącznie*).

8. Uczęszczanie na wykłady i zachowywanie się potwierdza się słuchaczom zwyczajnym w książkach legitymacyjnych, wydanych na cały czas studyów, a słuchaczom nadzwyczajnym na kartach legitymacyjnych, wydanych na jeden rok.

Dla udowodnienia postępu w naukach mogą słuchacze zwyczajni zażądać świadectw postępu z poszczególnych przedmiotów. Te świadectwa wydaje się na zasadzie egzaminów ustnych i pisemnych, jako też prac rysunkowych lub praktycznych, dokonanych w ciągu roku lub półroczna szkolnego.

Słuchacze zwyczajni, którzy uczęszczali na wszystkie przedmioty naukowe, zawarte w planie nauk dla Wydziału fachowego, mogą zażądać absolutorium, potwierdzającego frekwencją, zachowywanie się, a ewentualnie postęp w naukach.

---

*) Po upływie tego terminu można uzyskać przyjęcie do Szkoły Politechnicznej tylko od c. k. Ministra Wyznań i Oświecenia na prośbę należycie uzasadnioną, wniesioną za pośrednictwem Rektoratu. (Reskrypt c. k. Minist. Wyz. i Ośw. z dnia 21. czerwca 1889. p. l. 7421).

PRZEPISY

DLA SŁUCHACZÓW

C. K. SZKOŁY POLITECHNICZNEJ.

I. O przyjmowaniu i wpisie słuchaczy.

1. Kto się po raz pierwszy wpisuje do Szkoły Politechnicznej jako słuchacz zwyczajny, ma wypełnić dwie karty wpisowe i książkę legitymacyjną podług instrukcyi niżej podanej i razem z dokumentami (7) przedłożyć Dziekanowi Wydziału, na który życzy sobie być przyjętym.

Jeżeli kandydat przedłoży świadectwo dojrzałości ze szkoły realnej, wówczas Dziekan poświadcza kwalifikacją kandydata na jednej karcie, którą razem z podpisaną przez siebie książką legitymacyjną zwraca kandydatowi.

Zwróconą kartę wpisową i książkę legitymacyjną razem z przepisnymi taksami i marką stemplową na 50 ct. w. a. składa następnie kandydat w Rektoracie. Sekretarz poświadczy w książce legitymacyjnej uiszczenie taks, poczem ją podpisze Rektor i razem z podpisaną przez siebie kartą immatrykulacyjną zwróci kandydatowi z uwagą, aby się zgłosił osobiście do każdego wykładającego i dał sobie to poświadczyć w książce legitymacyjnej.

Kandydatowi, który przedłoży świadectwo dojrzałości z gimnazjum, poleci Dziekan, aby zdał egzamin wstępny z rysunków geometrycznych i wolnoręcznych. To polecenie napisze na jednym egzemplarzu karty wpisowej, i zwróci ją kandydatowi z tą uwagą,

aby w Rektoracie złożył takse egzaminową 2 zł. w. a. i dał sobie poświadczyć na tej karcie tak zapłacenie powyższej taksy jako też w swoim czasie wynik egzaminu. Po zdaniu egzaminu z rysunków uda się kandydat napowrót do Dziekana, który mu poświadczy kwalifikacją do przyjęcia, jeżeli wynik egzaminu był dobry. Dalszy przebieg taki sam, jak powyżej opisany.

U takich kandydatów, którzy byli już słuchaczami zwyczajnymi Szkoły Politechnicznej, zaczyna się akt przyjęcia od poświadczenia Dziekana na karcie wpisowej, że kandydat posiada kwalifikacją odpowiednią.

2. Kandydaci, nie posiadający kwalifikacji na słuchaczów zwyczajnych, chcąc uzyskać przyjęcie jako słuchacze nadzwyczajni Szkoły Politechnicznej, zgłoszą się do Dziekana Wydziału, na który zamierzają uczęszczać, wykażą się ukończonym rokiem 18. i potrzebnymi wiadomościami przygotowawczymi i przedłożą wypełnioną podług instrukcyi kartę wpisową i legitymacyjną, w których powinno być wpisane wszystkie odczyty, na które mają zamiar uczęszczać. Jeżeli dokumenta przedłożone odpowiadają wymaganiom prawnym, natenczas Dziekan poświadczy na karcie wpisowej kwalifikacją do przyjęcia na poszczególne przedmioty.

Na zasadzie poświadczonej przez Dziekana kwalifikacji, jako też poświadczenia zapłaconych taks, wyda się kandydatowi kartę immatrykulacji.

Słuchacze nadzwyczajni nie mogą się zapisywać jednocześnie na wszystkie wykłady objęte planem nauk dla dotyczącego półrocza i Wydziału.

3. Każdy słuchacz powinien się osobiście zgłosić u profesora, którego wykładu słuchać zamierza, w czasie przez profesora na to przeznaczonym i na czarnej tablicy ogłoszonym.

4. Profesor może z ważnych przyczyn odmówić słuchaczowi przyjęcia na ćwiczenia lub wykład połączony z ćwiczeniami, które wymagają szczegółowego zajęcia się profesora każdym uczniem i odstąpienia mu jakichś środków naukowych. Słuchaczowi przysługuje jednak prawo odwołania się do Kolegium Profesorów.

5. Jeżeli słuchacz zamierza się wypisać z jakiegokolwiek wykładu, powinien to oznajmić Dziekanowi Wydziału fachowego najdalej do końca listopada w zimowym, a do końca kwietnia w letnim

półroczu. Późniejsze zgłaszania się nie będą pod żadnym warunkiem uwzględnione.

6. Przy wypełnianiu poszczególnych rubryk książki lub karty legitymacyjnej należy się ściśle trzymać następującej instrukcyi:

II. O książkach i kartach legitymacyjnych.

1. Książka legitymacyjna obejmuje dziesięć stron i ma słuchaczowi wystarczyć na cały czas studyów akademickich. Z tego powodu należy wypełnić w jednym półroczu naukowym tylko jedną stronę.

2. W rubryce »Wykaz lekcyj« zapisuje się oddzielnie każdy przedmiot wykładu, i oddzielne ćwiczenia, lub repetytorya, z tym przedmiotem połączone. W rubryce »liczba godzin w tygodniu« uwidocznia się w odpowiedniej kolumnie ilość godzin, przeznaczonych na wykład, lub ćwiczenia i rysunki.

3. W wypisywaniu tytułów lekcyi należy używać tychsamych wyrazów, jakie są podane w planie naukowym, umieszczonym w Programie.

4. Wykaz lekcyj w książce legitymacyjnej musi się jak najdokładniej zgadzać z wykazem na kartach wpisowych, potwierdzonych przez Dziekana Wydziału fachowego.

5. Po podpisie Sekretarza w rubryce »Potwierdzenie przyjęcia przez Rektorat«, nie wolno w książce legitymacyjnej nic więcej dopisywać.

6. Książka legitymacyjna jest dokumentem publicznym, a przeto nie wolno słuchaczowi samowolnie czynić w niej poprawek, dodatków lub uwag, a tem mniej przemazywać lub skrobać.

Gdyby się okazała konieczna potrzeba jakiej zmiany, słuchacz ma się o to zgłosić do Dziekana Wydziału fachowego.

7. Powyższe przepisy tyczą się w zupełności także kart legitymacyjnych dla słuchaczy nadzwyczajnych.

8. W inny sposób sporządzone książki lub karty legitymacyjne nie będą przyjmowane w Rektoracie *)

---

*) Każdy słuchacz immatrykulowany otrzyma legitymacją przez Rektora potwierdzoną a przez słuchacza własnoręcznie podpisaną, którą przy sobie powinien,

III. O uwolnieniu od czesnego.

1. Od całego czesnego mogą być uwolnieni:

- a) Słuchacze, nowowstępujący do Szkoły Politechnicznej po ukończeniu szkoły realnej lub gimnazyum, jeżeli zdali egzamin dojrzałości z odznaczeniem i otrzymali z pilności i obyczajów stopnie bardzo dobre.
- b) Słuchacze dawniejsi, lub przechodzący do Szkoły Politechnicznej z innych równorzędnych Instytutów technicznych, jeżeli w poprzedzającym półroczu otrzymali stopnie bardzo dobre z pilności i obyczajów, i okazali w naukach postęp dobry. Dla udowodnienia tego postępu należy się wykazać potwierdzeniem frekwencji ze wszystkich przedmiotów słuchanych i przedłożyć świadectwa egzaminów kursowych lub kolokwiów z postępem przynajmniej dostatecznym ze wszystkich, a przynajmniej z główniejszych przedmiotów *), na które się słuchacz wpisał w półroczu upłynionem. Przy ocenieniu ogólnego postępu każde świadectwo będzie obliczone ilością punktów, zależną od liczby tygodniowej godzin wykładowych zdanego przedmiotu i od uzyskanego stopnia. Przytem liczy się jedną godzinę wykładu w tygodniu za punkt jeden, dwa, trzy lub cztery, stosownie do uzyskanego przy egzaminie lub kolokwium stopnia dostatecznego, dobrego, bardzo dobrego lub celującego. Świadectwa z rysunków i ćwiczeń wchodzi w rachunek tylko z połową godzin przeznaczonych na nie w tygodniu.

Ogólny postęp uznaje się za dobry, jeżeli ilość punktów razem wzięta wynosi co najmniej 40.

Świadectw z przedmiotów powtórnie słuchanych, z których słuchacz już zdał egzamin w jednym z poprzednich półroczy z postępem przynajmniej dobrym, nie będzie się uwzględniało.

W obydwu przypadkach *a)* i *b)* potrzeba nadto udowodnić, że tak słuchacz sam, jako też jego rodzice są rzeczywiście ubodzy. Świadectwo ubóstwa, wydane przez urząd gminy, do której przynależy petent i jego rodzice, nie powinno być dawniejsze nad rok jeden.

---

*) Przez główniejsze rozumie się te przedmioty, które w myśl §§. 2. i 3. przepisów egzaminacyjnych są przedmiotami egzaminów rządowych.

2. Od połowy czesnego mogą być uwolnieni:

- a) Słuchacze, którzy warunkom wymienionym w ustępie poprzedzającym, uczynili zadość w przybliżeniu.
- b) Słuchacze, którzy przerwali studia, wszelako nie dłużej nad jeden rok, jeżeli przed przerwą dopełnili warunków, wymienionych w ustępie 1.

3. Pobieranie stypendyum nie uprawnia do uwolnienia od czesnego, wszelako można także stypendyatów uwolnić od całego lub połowy czesnego, jeżeli z uwagi na nieznacność stypendyum podchodzą pod kategorie, wymienione w ustępach 1. i 2.

4. Chcący uzyskać uwolnienie od całego lub połowy czesnego, mają wręczyć Dziekanowi odpowiedniego Wydziału podanie, wystosowane do Kolegium Profesorów c. k. Szkoły Politechnicznej między 1. a 14. października w zimowym, a między 1. do 10. marca w letnim półroczu. Do podania należy dołączyć świadectwa potrzebne na zasadzie ustępów 1. i 2. i wymienić w niem, czy petent w półroczu ubiegłym był uwolniony od czesnego, czy też nie, jako też czy pobiera jakie stypendyum.

5. Dziekan otrzymawszy podanie, oznacza bezpośrednio na karcie wpisowej, czy według jego mniemania prośba ma należyte uzasadnienie do uwolnienia od opłaty całego lub połowy czesnego.

6. Odpowiednio do tego tymczasowego orzeczenia może nastąpić przyjęcie słuchacza na półrocze bez opłaty czesnego, lub za opłatą połowy czesnego (względnie taksy laboratoryjnej).

7. Ostateczne załatwienie podań przez Kolegium Profesorów, przeciw któremu nie ma żadnego rekursu, nastąpi w ciągu miesiąca października, względnie marca, i jest ważne tylko na przeciąg jednego półrocza, dlatego należy wnosić podania o uwolnienie na każde półrocze oddzielnie.

8. Po ogłoszeniu uchwały Kolegium Profesorów, dotyczącej uwolnień, petenci w razie przychylniej rezolucyi, mają obowiązek niezwłocznie przedłożyć w kancelaryi Rektoratu swoje książki legitymacyjne, celem zapisania w nich uzyskanego uwolnienia; w razie zaś odmownej odpowiedzi mają najdalej w 14 dniach zapłacić tak czesne, jako też taksę laboratoryjną, lub uzupełnić zapłatę, uskutecznioną tylko w połowie.

9. Po upływie tego terminu, Rektorat wykreśla z katalogów tych z pomiędzy wymienionych w ustępie poprzedzającym słuchaczy, którzy do tego terminu nie złożyli należnych opłat, podaje

spis wykreślonych do wiadomości Kolegium Profesorów, i ogłasza go na czarnej tablicy z uwagą, że ci słuchacze mimo to są ustawami obowiązani do złożenia zaległych opłat, i że się ich uiszczenia żądać będzie w razie powtórnego zapisania się tych słuchaczy do c. k. Szkoły Politechnicznej.

10. Słuchacze, którzy nie wnieśli podania o uwolnienie od czesnego i taks laboratoryjnych, lub których podania, jako nieuzasadnione, przez Dziekana nie zostały uwzględnione, wnoszą te opłaty bezwarunkowo przy wpisie, a zatem najdalej po dzień 14. października w półroczu zimowym, a po dzień 10. marca w półroczu letnim.

11. Te same przepisy tyczą się także uwolnienia od taks laboratoryjnej.

IV. O pobieraniu stypendyum.

Słuchacz pobierający stypendyum, może uzyskać od Rektora potwierdzenie kwitu na stypendyum tylko pod tym warunkiem, jeżeli z końcem półroczu wykaże się potwierdzeniem frekwencji ze wszystkich przedmiotów słuchanych i zda kolokwia lub egzamina z postępowaniem przynajmniej dostatecznym ze wszystkich, a przynajmniej z główniejszych przedmiotów, na które się wpisał w półroczu upłynionem.

Ogólny postęp uważa się za dobry, jeżeli ilość punktów razem wzięta wynosi co najmniej 40.

V. O potwierdzaniu frekwencji i widymowaniu książek i kart legitymacyjnych.

1. Frekwencją z odpowiednim stopniem pilności potwierdza się w ostatnich tygodniach półroczu naukowego.

2. Jeżeli z wykładem połączone są ćwiczenia lub rysunki, frekwencją potwierdza się oddzielnie z wykładu, a oddzielnie z ćwiczeń lub rysunków.

3. Słuchacze obowiązani są brać udział we wszystkich ćwiczeniach, jakie profesorowie uznają za potrzebne urządzić. Słuchacze nie biorący w nich udziału, albo okazujący w swoich odpo-

wiedziach lub wypracowaniach, że z wykładu nie odnieśli dostatecznej korzyści, nie otrzymają potwierdzenia frekwencji z tego przedmiotu.

4. Chcący zdawać egzamin kursowy lub kolokwium, musi mieć potwierdzoną frekwencją tak z wykładu, jako też z ćwiczeń i rysunków.

5. Kurs (rok naukowy) tylko wówczas poczytuje się za ważny, jeżeli obejmuje przynajmniej dziesięć godzin wykładu, lub odpowiednią ilość godzin ćwiczeń albo rysunków.

Ważność kursu stwierdza (zawidymuje) z końcem półrocza naukowego Dziekan swoim podpisem w książce lub na karcie legitymacyjnej.

W tych zaś przypadkach, w których egzamin kursowy nie mógł się odbyć w temsamem półroczu, lub też jeżeli z jakichkolwiek powodów potwierdzenie frekwencji nie mogło nastąpić w terminie przepisany, tę widymacją można uzyskać w następującem półroczu, jednakże nie później, jak do końca pierwszego miesiąca półrocza następującego.

Późniejsze zgłoszenie się o widymacją tylko wyjątkowo będzie mogło być uwzględnione przez Kolegium Profesorów na prośbę pisemną z podaniem powodów zwłoki.

6. Do uwolnienia od czesnego i do potwierdzenia kwitu stypendyjnego potrzebną jest widymacją poprzedniego półrocza.

7. Dziekan nie widymuje półrocza jeżeli poprzednie półrocze nie jest jeszcze widymowane.

8. Nie wydaje się świadectw z egzaminów kursowych, dopóki odnośnie półrocza nie są widymowane.

9. Do uwolnienia od czesnego przez Kolegium ważne są tylko postępy zapisane w książce legitymacyjnej *)

---

*) §. od 6—9 uchwalone zostały na posiedzeniu Kolegium Profesorów dnia 14. kwietnia 1893.

PRZEPISY

o egzaminach i świadectwach w Szkołach Politechnicznych.

(Rozporządzenie c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświecenia
z dnia 12. lipca 1878 p. l. 10.951).

A. Egzamina rządowe.

§. 1.

W celu doświadczenia nabytej przez uczniów Szkoły Politechnicznej biegłości w umiejętnościach technicznych ich zawodu, odbywać się będą egzamina rządowe, a mianowicie:

Pierwszy czyli ogólny z nauk przygotowawczych;
drugi czyli egzamin fachowy z przedmiotów należących do obranego specjalnie zawodu technicznego.

§. 2.

Przedmiotami pierwszego (ogólnego) egzaminu rządowego są:

a) Na Wydziale Inżynieryi:

Matematyka (I. i II. kurs), geometrya wykreslna, fizyka ogólna i techniczna, mechanika (statyka, dynamika, nauka o sprężystości i wytrzymałości, hydraulika), rysunki wolnoręczne (I. i II. kurs).

b) Na Wydziale Budownictwa lądowego:

Matematyka (I. kurs), geometrya wykreslna, fizyka ogólna i techniczna, mechanika (statyka, dynamika, nauka o sprężystości i wytrzymałości), rysunki architektoniczne, geodezya niższa, rysunki wolnoręczne (I. i II. kurs).

c) Na Wydziale Budowy maszyn:

Matematyka (I. i II. kurs), geometrya wykreslna, fizyka ogólna i techniczna, mechanika (statyka, dynamika, nauka o sprężystości i wytrzymałości, hydraulika), rysunki wolnoręczne (I. i II. kurs).

d) Na Wydziale Chemii technicznej:

Matematyka (I. kurs), fizyka ogólna i techniczna, mineralogia, chemia ogólna, mineralna i organiczna, encyklopedia mechaniki i nauki o maszynach.

§. 3.

Przedmiotami drugiego egzaminu rządowego są:

a) Na Wydziale Inżynieryi:

Geologia (I. i II. kurs), encyklopedia maszyn, encyklopedia chemii mineralnej i organicznej, geodezya niższa i wyższa, statyka budowli, budownictwo lądowe, (nauka o materiałach budowlanych i konstrukcyjach budowniczych, architektura kolejowa), budowa dróg i roboty wodne, budowa mostów i kolei żelaznych, ustawy budownicze i kolejowe, buchalterya.

b) Na Wydziale Budownictwa lądowego:

Geologia I. kurs (petrografia), statyka budowli, encyklopedia nauk inżynierskich, encyklopedia maszyn, ustawy budownicze, historia architektury, encyklopedia chemii mineralnej i organicznej, rysunki ornamentalne i modelowanie, budownictwo lądowe (nauka o materiałach budowlanych i konstrukcyjach budowniczych), architektura.

c) Na Wydziale Budowy maszyn:

Geodezya niższa, encyklopedia budownictwa lądowego, encyklopedia nauk inżynierskich, encyklopedia chemii mineralnej i organicznej, technologia mechaniczna, teoria maszyn, budowa maszyn, buchalterya.

d) Na Wydziale Chemii technicznej:

Towaroznawstwo, encyklopedia budownictwa lądowego, chemia analityczna, technologia chemiczna i chemia rolnicza.

§. 4.

Przy pierwszym (ogólnym) egzaminie rządowym, komisya uwzględni wyniki zdanych przez kandydata egzaminów kursowych. Komisya może uwolnić kandydata od egzaminu z tych przedmiotów, z których kandydat przy egzaminie kursowym uzyskał postępowanie „dobry“ lub lepszy.

Jeżeli kandydat uzyskał taką notę ze wszystkich przedmiotów, w takim razie może być zupełnie uwolniony od egzaminu. Wszelako komisya egzaminacyjna ma prawo zażądać od kandydata zdania egzaminu z jednego lub ze wszystkich przedmiotów, pomimo przedłożenia świadectw egzaminu kursowego,

§. 5.

Znajomość niektórych nauk drugiego egzaminu rządowego należy udowodnić świadectwami egzaminu kursowego, które to świadectwa mają być uzyskane przed zgłoszeniem się do drugiego egzaminu rządowego a mianowicie:

a) Na Wydziale Inżynieryi:

Z. geologii (I. i II. kurs), statyki budowli, encyklopedyi maszyn, encyklopedyi chemii mineralnej i organicznej, buchalteryi, ustaw budowniczych i kolejowych.

b) Na Wydziale budownictwa lądowego:

Z geologii I. kurs (petrografii), statyki budowli, encyklopedyi nauk inżynierskich, encyklopedyi maszyn, ustaw budowniczych, historyi architektury, encyklopedyi chemii mineralnej i organicznej, rysunków ornamentalnych i modelowania.

c) Na Wydziale Budowy maszyn:

Z encyklopedyi budownictwa lądowego, encyklopedyi nauk inżynierskich, geodezyi niższej, encyklopedyi chemii mineralnej i organicznej, buchalteryi.

d) Na Wydziale Chemii technicznej:

Z towaroznawstwa i encyklopedyi budownictwa lądowego.

Pierwszy (ogólny) egzamin rządowy.

§. 6.

Przy pierwszym (ogólnym) egzaminie rządowym sprawują urząd egzaminatorów profesorowie, a według potrzeby także docenci

Szkoły Politechnicznej, wykładający te przedmioty, z których ma się odbywać egzamin.

Kierownictwo egzaminu należy do Dziekana, a w razie przeszkody do jego poprzednika w urzędzie (Prodziekana) tego Wydziału, do którego egzaminand należy.

Przewodniczący ma prawo lecz nie obowiązek, z każdego przedmiotu zadawać kandydatowi pytania. Jeżeli do tego samego przedmiotu ustanowionych jest dwu lub więcej egzaminatorów, wówczas zasiadają oni kolejno przy egzaminie.

§. 7.

Według potrzeby Minister Oświecenia ustanawia nadzwyczajnych egzaminatorów na wniosek, podany przez Kolegium Profesorów bądź z własnej inicjatywy, bądź w skutek polecenia ministerjalnego.

Egzaminatorowie nadzwyczajni zasiadają przy egzaminach na przemiany ze zwyczajnymi.

§. 8.

Minister Oświecenia może do egzaminów delegować komisarzy rządowych, którym służy prawo zadawania pytań.

§. 9.

Do pierwszego (ogólnego) egzaminu rządowego przystępuje się z końcem czwartego lub w ciągu piątego półrocza.

Terminem zwyczajnym tego egzaminu są ostatnie tygodnie półrocza letniego i pierwsze tygodnie półrocza zimowego, terminem nadzwyczajnym zaś ostatni tydzień półrocza zimowego.

W terminie nadzwyczajnym tylko tacy kandydaci mogą być przypuszczeni do egzaminu, których reprobowano przy egzaminie, odbytym w terminie lipcowym lub październikowym, i którym nieznaczono dłuższej zwłoki do powtórzenia egzaminu.

Wyjątkowo przypuści się do ogólnego egzaminu w tym terminie także takich kandydatów, którzy w czasie przepisany zgłosili się do egzaminu w terminie październikowym, lecz bez własnej winy nie mogli w tym terminie przystąpić do egzaminu. Wszelako tacy kandydaci mają usprawiedliwić przed egzaminem swoją nieobecność w terminie przepisany i upraszać o przypuszczenie do egzaminu w terminie nadzwyczajnym. Na takie wyjątkowe przypuszczenie do egzaminu w terminie nadzwyczajnym może zezwolić

tylko Minister Oświecenia na wniosek Kolegium Profesorów, podany w porozumieniu z Dziekanem dotyczącego Wydziału.

Jeżeli Kolegium Profesorów i Dziekan zgodnie się oświadczą przeciw przypuszczeniu, w takim razie odmawia się prośbie kandydata, któremu przeciw takiemu orzeczeniu nie przysługuje prawo rekursu.

Co do sposobów postępowania w razie innych podobnych a wyjątkowych przypuszczeń do egzaminu, mają być odpowiednio zastosowane postanowienia reskryptu ministeryalnego z dnia 31. października 1877. l. 9087 (Dz. rozp. min. nr. 28).

§. 10.

Do zdawania pierwszego egzaminu rządowego kandydat powinien się zgłosić w tej Szkole Politechnicznej, w której w owym czasie jest immatrykulowany.

§. 11.

O przypuszczenie do pierwszego egzaminu rządowego kandydat ma wnieść pisemną prośbę do Dziekana swego Wydziału, załączając potrzebne dowody.

Tymi dowodami są :

1. Karta immatrykulacji.
2. Świadcstwo egzaminu dojrzałości lub dokument zastępujący miejsce tego świadectwa.

3. Książka legitymacyjna, a względnie dowód, że kandydat przynajmniej przez cztery półrocza był wpisany jako słuchacz zwyczajny Szkoły Politechnicznej albo zakładu jej równorzędnego, i że na wszystkie przy pierwszym egzaminie rządowym wyznaczone przedmioty uczył się. Kandydat z Wydziału Chemii technicznej udowodni nadto, że uczył się na wykłady chemii analitycznej i przynajmniej przez dwa półrocza pracował w laboratorium z odpowiednim skutkiem.

Oprócz tego kandydat ma przedłożyć w formie należycie uwierzytelnionej prace rysunkowe i inne, przepisane planem nauk dla dotyczącego Wydziału, a względnie udowodnić, iż sam je wykonał.

Wszystkie powyższe dokumenta należy przedłożyć w oryginale i podczas egzaminu muszą się one znajdować w sali egzaminowej.

§. 12.

Do ogólnych egzaminów rządowych, mających się odbyć w terminie lipcowym, należy się zgłaszać w czasie od 15. maja do 15. czerwca, do egzaminów zaś, mających się odbyć w terminie październikowym, należy się zgłaszać w miesiącu lipcu.

Kandydaci, reprobowani w jednym z powyższych terminów, a którzy chcą być znowu przypuszczeni do pierwszego egzaminu rządowego w terminie nadzwyczajnym, mają wnieść prośbę o to przynajmniej trzy tygodnie przed upływem półrocza zimowego.

§. 13.

Dziekan rozpatruje prośbę i załączniki, a jeżeli nie zachodzą żadne przeszkody co do przypuszczenia do egzaminu, pisze zezwolenie na wniesionem podaniu.

§. 14.

W razie nieznacznych wątpliwości, któreby kandydat mógł niezwłocznie sam usunąć, należy kandydatowi udzielić odpowiednich wskazówek, w przypadkach zaś wątpliwych należy rzecz przedłożyć Kolegium Profesorów do rozstrzygnięcia.

Jeżeli Kolegium Profesorów odmówi kandydatowi przypuszczenia do pierwszego egzaminu rządowego, wolno kandydatowi odwołać się do Ministerstwa Oświecenia.

§. 15.

Po zamknięciu terminu zgłoszeń Dziekan ułoży wykaz abecadłowy kandydatów, którzy mają być przypuszczeni do egzaminu.

§. 16.

Dziekani oceniają wspólnie według ilości egzaminatorów, ażali bez znacznego uszczerbku dla wykładów wystarczy ustanowienie jednej komisji, lub też, czy potrzeba będzie ustanowić dwie lub więcej komisji specjalnych jednocześnie egzaminujących, a ewentualnie powołać także egzaminatorów nadzwyczajnych (§. 7).

W ostatnim przypadku Dziekani oznajmią o tem Kolegium Profesorów, celem przedłożenia Ministerstwu odpowiednich w tej mierze wniosków.

Dziekani układają wspólnie ilość dni egzaminowych, i w wykazie kandydatów dopisują dzień, w którym kandydat ma przystąpić do egzaminu, w razie zaś, jeżeli ustanowiono dwie lub więcej

komisyj egzaminacyjnych dopisują także numer komisji, do której każdy z kandydatów ma się zgłosić, i nazwisko kandydata.

Dziekani ogłaszają pomieniony wykaz na czarnej tablicy, a w razie potrzeby ogłaszają go także w salach wykładowych.

Drugi egzamin rządowy.

(Egzamin fachowy).

§. 17.

Do odbywania egzaminów fachowych ustanawia Minister Oświecenia przy każdej Szkole Politechnicznej osobne komisje egzaminacyjne dla każdego Wydziału, a to na wniosek Kolegium Profesorów.

§. 18.

Komisja składa się z prezesa i stosownie do okoliczności z jednego lub dwu zastępców prezesa (wiceprezesów), tudzież z tylu komisarzy egzaminacyjnych, ilu ich wymaga potrzeba ze względu na ilość kandydatów i na konieczność częstszej zmiany w zwoływaniu komisji specjalnych.

Prezes mianowani zastępcy i komisarze egzaminacyjni stanowią komisję główną.

Z pomiędzy nich prezes według własnego zdania ustanawia komisje do poszczególnych aktów egzaminu (komisje specjalne).

§. 19.

Na komisarzy egzaminacyjnych należy wybierać przedewszystkiem profesorów i docentów dotyczącej Szkoły Politechnicznej, tudzież znakomitych mężów fachowych nie należących do grona Szkoły Politechnicznej.

Każdy profesor lub urzędnik, powołany do sprawowania tych czynności, jest obowiązany do ich przyjęcia.

§. 20.

Prezes i jego zastępcy są zarazem egzaminatorami. W razie przeszkody zastępuje prezesa wiceprezes, wiceprezesa zaś najstarszy w służbie z obecnych członków komisji egzaminacyjnej.

§. 21.

Do egzaminu fachowego można przystąpić dopiero w ostatnich tygodniach ostatniego półrocza, przepisanego planem nauk dla dotyczącego Wydziału.

§. 22.

Egzamina fachowe nie odbywają się w pewnych terminach, lecz można je zdawać w ciągu całego roku naukowego, z wyjątkiem feryj jesiennych i tych feryj, które wśród roku naukowego przypadają.

§. 23.

Kandydat może zdawać egzamin fachowy przed jakąkolwiek komisją egzaminacyjną.

Wszelako kandydat reprobowany może powtórzyć egzamin tylko przed komisją tej Szkoły Politechnicznej, w której go reprobowano.

§. 24.

O przypuszczenie do drugiego egzaminu rządowego (fachowego) kandydat powinien wnieść pisemną prośbę do prezesa dotyczącej komisji, załączając potrzebne dokumenta.

Dokumentami tymi są:

1. Książka legitymacyjna, a względnie dowód, że kandydat:
    - a) od czasu zdanego z dobrym skutkiem pierwszego egzaminu rządowego był wpisany jako słuchacz zwyczajny Szkoły Politechnicznej przez sześć lub przez cztery półrocza, stosownie do tego, czy uczęszczał na Wydział Inżynieryi lub Budownictwa, czy też na Wydział Budowy maszyn lub Chemii technicznej;
    - b) uczęszczał na wszystkie dla dotyczącego Wydziału przepisane wykłady.
  2. Świadectwo zdanego pierwszego egzaminu rządowego, a względnie certyfikat zastępujący miejsce tego świadectwa (§. 37).
  3. Świadectwo postępu z przedmiotów przepisanych §. 5.
- Prócz tego kandydat ma przedłożyć należycie uwierzytelnione prace naukowe i inne, a względnie udowodnić, iż sam je wykonał.
- Powyższe dokumenta muszą być przedłożone w oryginale i podczas egzaminu muszą być przystępne komisji.

§. 25.

Prezes wyznacza termin egzaminów w każdym przypadku z osobna.

Prezes ma się jednak popolicie trzymać tego porządku, w jakim kandydaci zgłaszali się do egzaminu.

§. 26.

Jeżeli prezes odmówi kandydatowi przypuszczenia do drugiego egzaminu rządowego, natenczas kandydatowi przysługuje prawo odwołania się do Ministerstwa Oświecenia.

§. 27.

Egzamin fachowy składa się z egzaminu praktycznego i teoretycznego. Pierwszy powinien się odbyć przed drugim.

Przy egzaminie praktycznym, kandydaci Wydziału Inżynierii, Budownictwa i Budowy maszyn mają wypracować elaborat na zadany temat; na Wydziale Chemii technicznej zaś mają wykonać pracę chemiczno - techniczną.

Tematy przy egzaminie praktycznym należy tak wybierać, aby kandydatom podać sposobność do okazania biegłości we wszystkich głównych przedmiotach egzaminu.

Tematy mające być zadane, układa komisya egzaminacyjna, przeznaczając oraz egzaminatora, pod którego nadzorem kandydat ma wypracować elaborat.

Wypracowanie elaboratu ma być uskutecznione w lokalnościach Szkoły Politechnicznej i w czasie nie przekraczającym ośmiu dni.

Jeżeli kandydat przy egzaminie praktycznym odpowiedział wymaganiom prawnym, o czym orzeka komisya, natenczas przypuści się go do egzaminu teoretycznego. Jeżeli zaś kandydat nie uczynił zadość tym wymaganiom, w takim razie ma ponownie przystąpić do egzaminu praktycznego w terminie, który mu komisya wyznaczy.

§. 28.

Przy drugim egzaminie rządowym można uwzględnić przedłożone świadectwa egzaminów kursowych, jeżeli świadectwa zawierają postępek »dobry« lub lepszy.

Atoli egzamin praktyczny należy zdawać w całym zakresie, a tylko egzamin teoretyczny może być skrócony na zasadzie dobrych świadectw z egzaminów kursowych.

Przepisy wspólne odnoszące się do obudwu egzaminów rządowych.

§. 29.

Każdy kandydat jest obowiązany stawić się do egzaminu tego dnia, który mu wyznaczono. Jeżeli zaś nie przybędzie na termin, poniesie wynikającą stąd szkodę.

Wszyscy kandydaci, którym ten sam dzień wyznaczono do zdawania egzaminu, powinni dnia tego przybyć przed rozpoczęciem egzaminu i pozostać aż do jego ukończenia.

§. 30.

Zamiana dni egzaminowych pomiędzy dwoma lub kilkoma kandydatami może nastąpić tylko za zezwoleniem przewodniczącego (Dziekana, prezesa), atoli w razie ustanowienia dwu komisji specjalnych może być zamiana dozwolona tylko pod tym warunkiem, jeżeli to nie pociąga za sobą także zmiany oddziału komisji, przeznaczonego poprzód dla kandydatów.

§. 31.

Egzamina z poszczególnych przedmiotów odbywają się ustnie, a stosownie do przedmiotu także pisemnie (graficznie) pod nadzorem. Przy egzaminie pisemnym (graficznym) komisja egzaminacyjna ma prawo uwzględnić odpowiednio także przedłożone elaboraty z czasu studyów kandydata, z zachowaniem jednak wszelkich ostrożności przeciw podsuwaniu obcej pracy. Podczas trwania egzaminu ustnego mają być obecni przewodniczący tudzież większość egzaminatorów.

Równocześnie można egzaminować tylko dwu kandydatów.

Egzamin ustny z jednego przedmiotu może trwać najdłużej godzinę.

§. 32.

Egzamina ustne odbywają się publicznie. Przewodniczący komisji egzaminacyjnej powinni zarządzić co należy, aby zapobiec naruszeniu spokoju i porządku, coby uchybiało godności i ważności aktu, lub niekorzystnie wpływało na swobodę umysłu kandydatów. Przewodniczący powinni wydalić naruszającego spokój, a w razie potrzeby zarządzić nawet opróżnienie sali, w której się egzamin odbywa.

§. 33.

Przy obradach i głosowaniu komisji nad wynikiem odbytego egzaminu jawność jest wykluczona.

Komisja roztrząsa naprzód całkowity wynik egzaminu, a po objawieniu zdania przez każdego z egzaminatorów, czy egzamin ze swego przedmiotu uznaje za udały, czy też nie, komisja orzeka, czy kandydat jest aprobowany, czy reprobowany.

Żaden egzamin rządowy nie może być uważany za udały, przy którym kandydat choćby z jednego przedmiotu (§. 34.) nie odpowiedział wymaganiom prawnym. Jeżeli kandydat nie odpowie z kilku przedmiotów, komisja orzeka głosowaniem o terminie, przed upływem którego kandydat nie może być przypuszczony do powtórzenia egzaminu rządowego.

Wynik egzaminu z poszczególnych nauk oznacza się notami: »celujący«, »bardzo dobry«, »dobry«, »dostateczny« i »niedostateczny«, który to wynik egzaminator zapisuje w osobnym protokole, przyczem także uwzględnia się odpowiedź na pytania, zadawane przez przewodniczącego lub komisarza rządowego (§. 8).

Na zasadzie oceny wyników egzaminu z poszczególnych przedmiotów, komisja orzeka ostateczną notę, czy kandydat okazał się przez zdany egzamin jako »uzdolniony«, czy też »znamienicie uzdolniony«, i przytem uwzględnia się także noty, uzyskane przy egzaminach kursowych.

§ 34.

Jeżeli kandydat tylko w jednym przedmiocie nie odpowiedział wymaganiom prawnym, wówczas może być przypuszczony do poprawienia nieudanego egzaminu z tego przedmiotu po upływie terminu dwumiesięcznego.

Jeżeli przy tym egzaminie otrzyma znowu notę »niedostateczną«, może być ponownie przypuszczony do poprawienia egzaminu po upływie czterech miesięcy.

Każdy taki egzamin poprawczy musi się odbywać w ustawicznej obecności przewodniczącego dotyczącej komisji egzaminacyjnej, a w razie interwencji komisarza rządowego przy pierwszym egzaminie (§. 8), także w obecności tego komisarza.

§. 35.

Jeżeli kandydat z kilku przedmiotów nie odpowiedział wymaganiom prawnym, natenczas może być przypuszczony tylko do powtórzenia całego egzaminu. którego termin oznaczy komisja.

Termin powtórzenia nieudałego w lipcu lub październiku ogólnego egzaminu rządowego może byćznaczony albo na najbliższy termin nadzwyczajny (koniec półrocza zimowego) albo na najbliższy termin lipcowy; termin zaś powtórzenia nieudałego w terminie nadzwyczajnym (koniec półrocza zimowego) pierwszego egzaminu rządowego może byćznaczony albo w najbliższym terminie zwyczajnym, lub też w najbliższym terminie nadzwyczajnym.

Jeżeli kandydat także przy tem powtórzeniu chociażby w jednym przedmiocie nie odpowiedział wymaganiom prawnym, to również może być przypuszczony tylko do ponownego powtórzenia całego egzaminu.

§. 36.

Jeżeli kandydata reprobowano na cały rok przy pierwszym egzaminie rządowym, w takim razie wolno komisji wskazać te przedmioty, na których wykład lub ćwiczenia kandydat ma uczyć się w ciągu roku.

§. 37.

Ostateczny wynik egzaminu ogłasza się publicznie natychmiast po ukończeniu obrad, zapisuje się go w książce legitymacyjnej kandydata i stwierdza pieczęcią akademicką, a w razie reprobowania kandydata dopisuje się także termin powtórzenia nieudałego egzaminu i inne na reprobowanego nałożone warunki przypuszczenia do ponownego egzaminu.

Po zdaniu z pomyślnym skutkiem egzaminów wydaje się świadectwo egzaminów rządowych. Jeżeli komisya uwolniła kandydata zupełnie albo z wyjątkiem jednego przedmiotu od pierwszego egzaminu rządowego (§. 4.) w takim razie zamiast świadectwa z tego egzaminu wydaje się kandydatowi certyfikat, stwierdzający tę okoliczność.

§. 38.

Świadectwo egzaminu rządowego jak również certyfikaty, zastępujące świadectwo pierwszego egzaminu rządowego, mają zawierać, oprócz rodowodu kandydata i skreślenia toku odbytych nauk, tudzież, w razie zdania egzaminu, daty tego egzaminu, także noty egzaminów kursowych, jakie kandydatowi zostały policzone, jak również te noty, które kandydat uzyskał z reszty przedmiotów egzaminu; w świadectwie egzaminu fachowego ma być uwidoczniiony

także wynik egzaminu praktycznego, a obadwa świadectwa muszą zawierać notę ostateczną.

Świadectwa odbytych egzaminów wydaje się jedynie w tym języku, jaki jest wykładowym w dotyczącej Szkole Politechnicznej.

§. 39.

Jeżeli słuchacz przed udałym pierwszym egzaminem rządowym uczęszczał na wykłady lub ćwiczenia, które planem nauk dla dotyczącego Wydziału należą do kursów wyższych niż czwartego, natenczas te przedmioty (wyjąwszy przypadek przewidziany dla chemików w §. 11. punkt 3.) mogą mu być tylko w takim razie policzone dla przypuszczenia go do drugiego egzaminu rządowego, jeżeli w najbliższym terminie nadzwyczajnym zdał pierwszy egzamin rządowy z pomyślnym skutkiem.

§. 40.

Przeciwko orzeczeniu komisji względem wyznaczenia terminu do powtórzenia egzaminu rządowego nie ma rekursu.

§. 41.

Jeżeli ktoś podstępem uzyskał przypuszczenie do egzaminu rządowego, a w szczególności, jeżeli reprobowany kandydat podstępnym sposobem wyłudził przypuszczenie do powtórzenia egzaminu przed terminem przepisany lub przed inną, a nie kompetentną komisją, albo w ogóle obszedł niniejsze przepisy, natenczas nie tylko uważa się za nieważny taki egzamin, choćby z pomyślnym skutkiem zdany, lecz pominąwszy skutki, wypływające z ustaw karnych, kandydat, jeżeli jest jeszcze akademikiem, może być wykluczony ze wszystkich Szkół Politechnicznych na pewien czas lub na zawsze.

§. 42.

Każdy kandydat zgłaszający się do egzaminu, jest obowiązany przed przystąpieniem do egzaminu zapłacić takse, którą się ustanawia w wysokości dziesięciu zł. w. a. za każdy ogólny egzamin rządowy, w wysokości zaś dwudziestu zł. w. a. za każdy egzamin fachowy.

Takse i kwotę na stempel świadectwa opłaca się przy pierwszym egzaminie rządowym na ręce Dziekana, przy drugim egzaminie rządowym na ręce prezesa komisji egzaminacyjnej za odpowiedzialnym pokwitowaniem. Do zapłacenia całej taksy są obowiąz-

zani także i ci słuchacze, którzy na zasadzie pomyslnych egzaminów kursowych zostali częściowo lub w całości uwolnieni od egzaminów rządowych.

§. 43.

Kto na 24 godzin przed terminem egzaminowym nie zapłaci taksy lub się nie wykaże należącym się mu uwolnieniem od taksy, ten nie będzie przypuszczony do egzaminu.

§. 44.

Każdy słuchacz zwyczajny Szkoły Politechnicznej, uwolniony od opłaty całego lub połowy czesnego w tem półroczu, w którym przystępuje do egzaminu rządowego, uzyskuje temsamem także uwolnienie od całej lub od połowy taksy egzaminowej.

U słuchaczy, przystępujących do egzaminu w pierwszych czterech tygodniach półroczu, uwzględnia się w tej mierze także uwolnienie od opłaty czesnego, uzyskane w poprzednim półroczu.

Słuchacz, uwolniony od opłaty czesnego w ostatnim półroczu swoich studyów akademickich, zyskuje zarazem uwolnienie od taksy za egzamin fachowy, jeżeli do niego przystępuje w ciągu następnego roku naukowego.

Za egzamin fachowy w późniejszym czasie zdawany opłaca się bezwzględnie należne taksy.

§. 45.

Wszelkie z jakiegokolwiek tytułu uzyskane uwolnienie od taksy traci ważność przy powtórzeniu egzaminów.

§. 46.

Z końcem każdego półroczu rozdziela się taksy w równych częściach pomiędzy egzaminatorów; atoli przewodniczący i ten profesor, który kieruje egzaminem praktycznym, biorą po dwie części.

B. Egzamina kursowe.

§. 47.

Istniejące egzamina kursowe celem uzyskania świadectwa z poszczególnych przedmiotów odbywają się publicznie pod nadzorem Dziekana tego Wydziału, do którego egzaminand uczęszcza.

W razie przeszkody zastępuje Dziekana w czynności nadzorowania zastępca jego (Prodziekan).

§. 48.

Pomienione egzamina mają się odbywać zaraz po ukończeniu wykładow. Wyjątkowo można za zezwoleniem Rektora zdać te egzamina z początkiem następnego roku naukowego po koniec października za opłatą taksy w kwocie pięciu zł. w. a.

Do tegosamego terminu i po dopełnieniu wymienionych wyżej warunków egzamin nieudały może być raz powtórzony *).

---

*) C. k. Ministerstwo W. i O. zarządziło rozporządzeniem z dnia 17. czerwca 1885. l. 3483 co następuje:

Podania o przypuszczenie do zaległych egzaminów z tych przedmiotów, które w bezpośrednio upłynionem półroczu były słuchane, będą przez Rektora załatwiane.

Tak te podania jak też podania ministeryalne o przypuszczenie do zaległych egzaminów, do których powyższy warunek nie odnosi się, mają być wniesione najpóźniej 14. października, lub w ciągu stycznia, stosownie do tego czy słuchacz chce przystąpić do egzaminu w zimowem czy też w letnim półroczu. Po upływie wyznaczonych terminów takie podania nie będą przyjmowane.

Egzamina mają się w ogóle odbywać w najbliższym terminie egzaminów kursowych (po koniec października, po koniec lutego, lub po koniec lipca).

Nadto c. k. Ministerstwo postanowiło reskryptem z dnia 29. marca 1888. p. l. 5855. nie zezwalać na przypuszczenie do zaległych egzaminów z tych przedmiotów, na które słuchacz uczęszczał dawniej niż przed rokiem, a których znajomość nie jest wymaganą przed przystąpieniem do drugiego egzaminu rządowego.

Względem taks za egzamina zaległe zatwierdził JE. p. Minister W. i O. reskryptem z d. 4. lipca 1891. l. 10.747 następującą uchwałę Kolegium Profesorów:

1. Wszelkie podania o egzamina zaległe mają być wnoszone u Dziekana odpowiedniego wydziału, a taksa egzaminacyjna ma być opłacona na ręce Dziekana przy wnoszeniu podania.

2. Złożona taksa egzaminacyjna może być zwróconą, jeśli egzaminand usprawiedliwi odstąpienie od egzaminu powodami przez Dziekana za ważne uznanymi, najpóźniej na 24 godzin przed ostatnim dla egzaminów zaległych oznaczonym terminem, t. j. przed 31. października, względnie 28. lutym lub 31. lipca.

Jeśli kandydat do egzaminu złożonej taksy egzaminacyjnej u Dziekana w powyżej oznaczonym terminie nie podniesie, należy ją uważać za przepadłą.

3. Taksy przepadłe składają Dziekani u Rektora, a Kolegium profesorów przeznaczać je będzie corocznie bądź na premie, bądź na zapomogi przy ekskursjach bądź na inne cele pokrewne dla słuchaczy Szkoły Politechnicznej.

§. 49.

Przy ocenieniu wyniku egzaminu służą za miarę nie tylko postępy okazane przy ustnym lub pisemnym egzaminie, ale także postępy udowodnione pracami w salach konstrukcyjnych i laboratoriach, tudzież uwierzytelnione pracami domowymi. Ze wszystkich przedmiotów, które nie ograniczają się na same ćwiczenia, należy przedsięwziąć ustny egzamin dla ocenienia postępu, a wynik egzaminu uwidocznić w świadectwie.

Postęp wyraża się notami: »celujący«, »bardzo dobry«, »dobry«, »dostateczny« i »niedostateczny«.

§. 50.

Z przedmiotów drugiego egzaminu rządowego w każdym Wydziale (§. 3) nikt nie może zdawać egzaminów kursowych, dopokąd nie zda pierwszego egzaminu rządowego lub egzaminów kursowych z poszczególnych przedmiotów pierwszego egzaminu rządowego, a to z postępowaniem przynajmniej dostatecznym.

Kto chce być przypuszczonym do egzaminu kursowego z końcowych przedmiotów na każdym Wydziale t. j. z budowy dróg i robót wodnych, budowy mostów i kolei żelaznych, budownictwa lądowego i architektury, teorii maszyn, budowy maszyn, chemii analitycznej, technologii chemicznej i chemii rolniczej, musi się prócz tego wykazać potwierdzeniem frekwencji ze wszystkich nauk, będących przedmiotami drugiego egzaminu rządowego w dotyczącym Wydziale*).

§. 51.

W absolutorjach wypisuje się poszczególne nauki w takim samym porządku, w jakim umieszczone są w planie nauk odpowiednich Wydziałów; w rubryce »Postęp« należy w każdym razie umieścić uzyskaną notę postępu; jeżeli zaś słuchacz nie zdawał egzaminów, uwidocznić to wyraźnie w tejże rubryce słowami »Nie udowodniony«.

---

*) Rozporządzeniem c. k. Ministerstwa W. i O. z dnia 12. lutego 1879, l. 905, zezwolono na przypuszczenie do egzaminu kursowego z któregokolwiek z przedmiotów końcowych wymienionych w drugim ustępie tego paragrafu, jeżeli się słuchacz wykazuje potwierdzeniem frekwencji tylko z tych nauk, które podług planu nauk dotyczącego Wydziału ten przedmiot wyprzedzają lub na ten sam rok przypadają.

Prócz tego należy po przedmiotach czwartego półrocza w sposób wyrazisty umieścić uwagę w drukowanych blankietach, z którejby powziąć było można, czy abiturient zdawał, czy nie, pierwszy egzamin rządowy, lub równoważne egzamina kursowe.

Na podstawie Najwyższego postanowienia z dnia 9. lipca 1889, Jego Excelencya P. Minister Wyznań i Oświecenia rozporządził restryktem z dnia 15. lipca 1889. p. l. 14.328, ażeby słuchaczów c. k. Szkoły Politechnicznej, sposobiących się do wstąpienia do Akademii górniczej, przypuszczano do egzaminów kursowych z omińnięciem warunków, zawartych w §. 50. przepisów egzaminacyjnych z d. 12. lipca 1878., a to z tych przedmiotów, z których muszą przedłożyć świadectwa, celem uzyskania przyjęcia do szkół fachowych Akademii górniczych w Leoben i Przybramie.

Dla zapobieżenia zaś możebnym nadużyciom z świadectwami, mającemi się wydawać słuchaczom przygotowawczego kursu górniczego, każde świadectwo, wydane z omińnięciem postanowień §. 50. przepisów egzaminacyjnych, będzie opatrzone następująca uwagą:

»Niniejsze świadectwo wydano panu... w celu ewentualnego przyjęcia go jako słuchacza zwyczajnego do szkół fachowych Akademii górniczych w Leoben i Przybramie; to świadectwo jest przeto ważne tylko na cel powyższy«.

WYCIĄG
ROZPORZĄDZENIA MINISTRA WYZNAŃ i OŚWIATY
z dnia 12. kwietnia 1889.

tyczącego się ulg przyznanych uczniom szkół wyższych, którzy odbywają czynną służbę jako jednoroczni ochotnicy.

Według §. 25. ustawy o służbie wojskowej z dnia 11. kwietnia 1889, czas czynnej służby jednorocznych ochotników poświęcony jest wyłącznie wojskowemu wykształceniu. Wpis w szkołach wyższych przy równoczesnem odbywaniu czynnej służby nie będzie tedy na przyszłość dozwolony.

Aby więc uczniom, odbywającym czynną służbę przed ukończeniem studyów poczynić ulgi, o ile to się da pogodzić z ogólnemi zasadami regulaminów studyów i wspólnym celem ostatecznym równomiernego naukowego wykształcenia, postanawiam na mocy upoważnienia, udzielonego Najwyższem Postanowieniem z dnia 26. marca 1889 co następuje;

I. Co do immatrykulacyi.

§. 1. Postanowienie §. 6, lit. c) ogólnego regulaminu studyów uniwersyteckich z dnia 1. października 1850. (Dz. p. p. l. 370) wedle którego immatrykulacya na jednym z wydziałów dopóty jest ważną, dopóki słuchacz nie przerwie swych studyów na czas dłuższy jak jednego półrocza, rozszerza się dla jednorocznych ochotników, odbywających służbę czynną w czasie studyów w tym kierunku, że immatrykulacya ważną pozostaje przez cały pierwszy rok służby czynnej.

Wspomnianym immatrykulowanym, wszelako nie wpisanym uczniom przysługują w tym czasie, bez względu na ich stosunek wojskowy, wszystkie prawa i obowiązki obywateli akademickich, o ile uzyskanie tych praw nie jest zależnem od zapisania się na

pojedyncze przedmioty. Rok ten jednak w przepisany czas studyów wliczony nie będzie.

§. 2. Aby i ci uczniowie, którzy swą jednoroczną służbę czynną bezpośrednio po złożeniu z dobrym skutkiem egzaminu dojrzałości odbywają zarówno z uczniami w §. 1. wymienionymi, w ciągu roku czynnej służby korzystać mogli z praw i obowiązków obywateli akademickich, dozwala się im uzyskać immatrykulację na jednym z Uniwersytetów bez równoczesnego wpisu na poszczególne przedmioty.

Immatrykulacja taka ważną będzie podczas pierwszego roku służby czynnej.

§. 3. Wydane powyżej dla uczniów uniwersytetu postanowienia, stosowane będą odpowiednio do uczniów szkół politechnicznych tudzież wyższej szkoły agronomicznej.

W szczególności zatem uważani być mają zwyczajni uczniowie tych szkół, odbywający w ciągu naukowego czasokresu czynną służbę jako jednorocznicy ochotnicy, w pierwszym roku czynnej służby za immatrykulowanych uczniów zwyczajnych swojej szkoły.

Nadto uczniom, którzy czynną służbę jako jednorocznicy ochotnicy odbywają w następującym bezpośrednio roku po złożonym z dobrym skutkiem egzaminie dojrzałości, wolno będzie uzyskać immatrykulacją na zwyczajnych uczniów jednej z tych szkół wyższych, bez zapisania się na pojedyncze przedmioty.

Tacy uczniowie nie mają za ów rok opłacać czesnego.

III. Co do stypendyów, uwolnienia od czesnego, i takś egzaminacyjnych.

§. 5. Immatrykulowani w wyższych szkołach jednorocznicy ochotnicy pozostają podczas pierwszego roku służby czynnej w używaniu nadanych im w celu studyów w tych szkołach stypendyów.

Wypłata zapadłych rat stypendyjnych nastąpi za kwitami, potwierdzonymi najprzód przez przełożoną władzę wojskową stypendysty, a następnie przez władzę akademicką w sposób dotychczas przepisany.

§. 6. Odbywanie jednorocznej służby czynnej przez zwyczajnych immatrykulowanych uczniów szkół wyższych, nie stoi na przeszkodzie nadaniu im stypendyów.

§. 7. Ci jednorocznicy ochotnicy, którzy w myśl §. 25. Ustawy z 11. kwietnia 1889, drugi rok czynnie służyć mają, mogą w pierwszych czterech tygodniach drugiego roku służby, wnieść do władzy

akademickiej poświadczoną przez przełożoną władzę wojskową prośbę o wstrzymanie dalszego nadania posiadanego przez nich stypendyum, która tę prośbę wraz ze swą opinią ma przedłożyć władzy fundacyą zawiadującej.

Jeżeli taki słuchacz po ukończeniu drugiego roku służby studia swe bezpośrednio kontynuować będzie, zaasygnowaniem mu zostanie z rozpoczęciem roku szkolnego stypendyum napowrót, o ile prośbie ich o wstrzymanie stało się zadosyć.

§. 8. Tym stypendystom, którzy służbę czynną jako jednoroczni ochotnicy dopiero po ukończeniu studyów odbywają, zastrzeżonem zostaje prawo poboru jednorocznej kwoty ich stypendyum na wypadek złożenia egzaminów ścisłych, względnie egzaminu nauczycielskiego dla gimnazyów i szkół realnych, w sposób dotychczas przepisany. Termina w tym celu postanowione liczyć się mają od czasu ukończenia służby czynnej.

§. 9. Postanowienia w §§. 5. do 8. zawarte zastosowane mają być tylko o tyle, o ile nie sprzeciwiają się zarządzeniom fundacyjnym.

§. 10. Zresztą zatrzymują swą moc przepisy obowiązujące co do udzielania, dalszego pobierania i odbierania stypendyów, także co do jednorocznych ochotników z tem, że co do tych dowodów, które się otrzymuje na podstawie faktycznego oddawania się naukom (świadcstwa z egzaminów i kolokwiów), brać pod rozwagę należy nie ten czas, w ciągu którego stypendysta albo ubiegający się o stypendyum służbę czynną odbywał, lecz okres czasu służbę wojskową bezpośrednio poprzedzający.

§. 11. Co do uwolnienia od czesnego, względnie opłat naukowych i taks egzaminacyjnych, zastosować należy pod względem wymaganych dowodów pobierania nauki odnośnie postanowienia paragrafu 10.

IV. *Co do egzaminów, a mianowicie co do c) Egzaminów nauczycielskich dla gimnazyów i szkół realnych.*

§. 17. Ci kandydaci stanu nauczycielskiego, którzy odbyli służbę czynną jako jednoroczni ochotnicy, mogą już z początku siódmego półrocza studyów w szkole wyższej, przepisanych w artykule II. rozporządzenia ministeryalnego z dnia 7. lutego 1884. (Dz. u. p. 1. 26), dotyczącego egzaminów na nauczycieli gimnazyów i szkół realnych, upraszać o doręczenie im tematu wypracowania domowego, jeżeli odpowiedzieli zresztą warunkom powołanego wyżej rozporządzenia

ministryjalnego co do egzaminów na nauczycieli gimnazjów i szkół realnych.

Atoli do egzaminu klauzurowego i ustnego będą tacy kandydaci stanu nauczycielskiego przypuszczeni dopiero po ukończeniu studyów przepisanych rozporządzeniem ministryjalnem z dnia 7. lutego 1884. (Dz. u. p. l. 26).

d) *egzaminów kursowych i egzaminów rządowych w wyższych szkołach technicznych i wyższej szkole agronomicznej.*

§. 18. Z immatrykulowanymi uczniami zwyczajnymi wyższych szkół technicznych i wyższej szkoły agronomicznej, którzy bezpośrednio po dopełnieniu obowiązku czynnej służby jako jednoroczni ochotnicy odbywają dalej nauki prawidłowo, postępować należy pod względem przypuszczania ich do zaległych egzaminów kursowych i rządowych, jak gdyby w ich studyach wcale nie zachodziła przerwa.

§. 19. Tych uczniów, którzy bezpośrednio po odbyciu czynnej służby chcą zdawać pierwszy egzamin rządowy, ma przypuścić do egzaminu przewodniczący komisji I. egzaminu rządowego w terminie październikowym; zaś uczniów szkół politechnicznych, którzy się zgłosili w tym celu w czasie od dnia 1. do 8. października, w następnym terminie lutowym.

§. 20. Gdy ochotnicy jednoroczni, którzy odbyli służbę czynną, proszą o przypuszczenie do drugiego egzaminu rządowego, a warunkiem przychylenia się do tej prośby jest uzyskanie dyspensy odstępu między pierwszym a drugim egzaminem rządowym, przepisanego w §. 24, ustęp 1. a) rozporządzenia z dnia 12. lipca 1878 r. (Dz. u. p. Nr. 94), a względnie w §. 11., ustęp 1. rozp. z dnia 8. grudnia 1881, (Dz. u. p. Nr. 1. z r. 1882) i w §. 10., ustęp 1. rozp. z dnia 20. sierpnia 1884 (Dz. u. p. Nr. 145) — prośby te w każdym wypadku ma prezes komisji z odpowiednim wnioskiem przedkładać Ministerstwu do rozstrzygnięcia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA WYZNAŃ I OŚWIATY

z dnia 2. sierpnia 1889.

dotyczące dowodów z odbywania wojskowej służby prezencyjnej, jakie przez uczniów wyższych zakładów naukowych ze względu na przepis §. 25. Ustawy z 11. kwietnia 1889. (Dz. u. p. Nr. 41.) przedkładane być winne.

§. 1. Wedle §. 25. Ustawy z 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41.) czas służby czynnej jednorocznych ochotników jest wyłącznie poświęcony wojskowemu wykształceniu. Władzom akademickim nie wolno zatem w żadnym razie zezwolić na wpis jednorocznych ochotników, a uzyskany z naruszeniem niniejszego zarządzenia zapis ma być, pominiawszy dyscyplinarne dochodzenie, traktowany jako nieważny, tak że odnośne półrocze do wymagnego czasu studyów nie będzie wliczane. Gdyby zaś to się stało przy dopuszczeniu do egzaminu, natenczas wynik takowego ma być uznany za nieważny a wydane odnośne świadectwo winno być cofnięte.

§. 2. Każdy uczeń wyższego zakładu naukowego żądający wydania absolutorium, albo wedle istniejących przepisów, dopuszczenia przed otrzymaniem absolutorium, do składania teoretycznych państwowych egzaminów na wydziałach prawa i umiejętności politycznych, egzaminów ścisłych, egzaminów na nauczycieli szkół gimnazjalnych lub realnych, egzaminów promocyjnych, państwowych lub celem uzyskania dyplomu w wyższych szkołach technicznych, albo w wyższej szkole agronomicznej, winien udowodnić, że wymagany czas studyów w odnośnym wyższym zakładzie naukowym odbył bez kumulacji z wojskową służbą prezencyjną:

Mianowicie obowiązany jest wykazać:

1. przez poświadczenie w myśl §. 3. lit. a) niniejszego rozporządzenia, że do związku armii (wojennej marynarki) lub obrony krajowej nie należy, albo

2. przedkładając paszport wojskowy lub poświadczenie w myśl §. 3. lit. *b*), że służył prezencyjnej jako jednoroczny ochotnik jeszcze nie rozpoczął, albo

3. przez poświadczenie w myśl §. 3. lit. *c*) lub *d*), że służbę prezencyjną jako jednoroczny ochotnik odbył w czasie nie przypadającym na czas studyów, z którego odbycia ma się wykazać, albo

4. przez poświadczenie w myśl §. 3. lit. *e*), że będąc asentorowany na trzy lata, w czasie, w którym był jako uczeń wyższego naukowego zakładu immatrykulowany, a o którego policzenie właśnie chodzi, nie zostawał w służbie wojskowej. lub że przynajmniej pozostawał w takiej, która policzenia danego półrocza nie wyklucza.

Wymienione *sub* 1 i 2 poświadczenia wówczas tylko przepisany dowód stanowić mogą, jeżeli ze względu na datę ich wydania jest rzeczą niewątpliwą, iż rozpoczęcie służby prezencyjnej nie mogło mieć miejsca w międzyczasie lub przynajmniej, że mogło nastąpić wtedy dopiero, gdy warunkom do wydania absolutorium lub przypuszczenia do egzaminu stało się zadosyć.

§. 3. Celem przeprowadzenia niniejszych zarządzeń starającym się o immatrykulację w wyższych zakładach naukowych lub już immatrykulowanym uczniom, mają być wedle §. 28. części drugiej przepisów wojskowych wydawane następujące poświadczenia:

a) starającym się o immatrykulację w wyższym zakładzie naukowym lub już immatrykulowanym uczniom, którzy do związku armii (wojennej marynarki) lub do obrony krajowej nie należą, mają na ich żądanie o tem właściwe władze polityczne wystawiać poświadczenia, w których winno być także nadmienionem, dlaczego ci uczniowie do armii (wojennej marynarki) względnie do obrony krajowej nie należą.

Poświadczenie takie i na później jest ważne, jeżeli niezmienny stan rzeczy lub nowo zasze zmiany zostaną na niem stwierdzone.

b) Chcącym się immatrykulować w wyższym zakładzie naukowym lub już immatrykulowanym a jeszcze nie zaciągniętym jednorocznym ochotnikiem, mają na ich żądanie właściwe powiatowe komendy uzupełniające poświadczać termin, od którego mają rozpocząć służbę prezencyjną, ewentualnie termin, do którego odroczenie prezencyjnej służby zostało im przyzwolone. Zaciągniętym już jednorocznym ochotnikiem, którzy służby prezencyjnej jeszcze nie rozpoczęli, wydawać będzie takie poświad-

czenia — gdyby swego paszportu wojskowego z jakichkolwiek względów nie mieli w ręku — ich właściwa komenda. Wszelka zmiana terminu do rozpoczęcia służby prezencyjnej ma być w paszporcie wojskowym uwidoczniiona w dodatkach do adnotacji osobistych.

- c) Immatrykulowanym w wyższych zakładach naukowych a już pełniącym służbę prezencyjną jednorocznym ochotnikom ma na ich żądanie komenda korpusu (oddziału, zakładu) poświadczać termin ich wstąpienia do służby prezencyjnej i wystąpienia z tejże.
- d) Immatrykulowanym w wyższych zakładach naukowych uczniom, którzy służbę prezencyjną już odbyli, ma na ich żądanie właściwa ich komenda wydawać o tem poświadczenia, z którychby można było także powziąć wiadomość o terminie wejścia do służby prezencyjnej i wystąpienia z tejże.
- e) Nieobjętym w powyższych ustępach lit. a) do d) uczniom wyższych zakładów naukowych, ale którzy faktycznie w obowiązkowym wojskowo-służbowym stosunku się znajdują, ma na ich żądanie komenda korpusu (oddziału, zakładu) wydawać poświadczenia, że w czasie, za który poświadczenia w celu legitymacji przed władzami naukowymi żądają, w służbie wojskowej nie zostawali, albo w razie przeciwnym jakiego rodzaju była ich wojskowa służba i jak długo trwała.

§. 4. Stosownie do artykułu III. punkt 4., ustęp 2., Ustawy z 11. kwietnia 1889 (Dz. u. p. Nr. 41), postanowienie §. 1. niniejszego rozporządzenia nie odnosi się do tych uczniów, którzy z początkiem wejścia w życie tej Ustawy służbę prezencyjną jako jednorocznicy już rozpoczęli albo już ją ukończyli; natomiast do tych jednorocznych ochotników medyków, którym wejście do półrocznej służby prezencyjnej w stanie żołnierskim w kwietniu 1889 zostało dozwolone (IV. 6. rozp. c. k. Minist. Obrony kraj. z 18. kwietnia 1889. Dz. u. p. Nr. 48); powyższe postanowienia stosują się w zupełności.

PRZEPISY DOTYCZĄCE STYPENDYÓW.

(Rozporz. c. k. Min. Wyz. i Ośw. z dnia 20. maja 1892 r.)

W celu utrzymania należytej ewidencji i zapobieżenia możliwym pomyłkom przy nadawaniu stypendyów zarządza się, aby ci immatrykulowani słuchacze, pobierający stypendya, którym w myśl istniejących przepisów (rozp. z d. 12. kwietnia 1889. dz u. p. Nr. 46) przysłużyła prawo pobierania stypendyum podczas pierwszego roku ochotniczej służby wojskowej, zgłosili bezzwłocznie do Rektoratu rozpoczęcie tej służby i przedłożyli odnośne potwierdzenie przełożonej władzy wojskowej (Truppen-Commando), jakoteż dekret stypendyjny.

Podobne zgłoszenie połączone z prośbą o zatrzymanie stypendyum, mają wnieść tacy słuchacze pobierający stypendyum, którzy dopiero po ukończeniu studyów służbę ochotniczą odbyć zamierzają a chcą zatrzymać stypendyum w celu złożenia ścisłych egzaminów lub egzaminów na nauczycieli szkół średnich (§. 38. rozporz. z dn. 12. kwietnia 1889).

Immatrykulowani słuchacze ubiegający się o stypendya w czasie odbywania jednorocznej służby wojskowej, mają o tem w podaniu wyraźnie nadmienić i dołączyć do podania potwierdzenie odnośne władzy wojskowej, że rzeczywiście odbywają czynną służbę.

SPIS WYKŁADÓW.

I. Nauki matematyczne.

I. Matematyka kurs I.

Profesor: **Dr. Placyd Dziwiński.**

(Tygodniowo 6 godzin wykładu w obudwu półroczach).

I. Zasady analizy wyższej. *a)* Wstęp do analizy: Teorya działań. Szeregi i iloczyny nieskończone. Równania algebraiczne. Wyznaczniki i sposoby rugowania. Ilości zmienne i ich funkcy. *b)* Rachunek różniczkowy: Różniczki i pochodne funkcyi jednej i wielu zmiennych. Wzór Taylora i Maclaurin'a Symbole nieoznaczone. Maxima i Minima. Styczność i krzywizna krzywych płaskich i przestrzennych. Styczność powierzchni *c)* Rachunek całkowy: Całki określone i nieokreślone. Sposoby całkowania. Całki funkcyi wymiernych, algebraicznych i przestępnych. Przybliżone metody obliczania całek. Całki wielokrotne. Rektyfikacya i kwadratura linii krzywych. Kwadratura i kubatura powierzchni.

II. Geometrya analityczna. *a)* Układy spółrzędnych na płaszczyźnie i w przestrzeni. Wzory trygonometrii płaskiej i sferycznej. Punkt, prosta i płaszczyzna. Miejsca geometryczne. *b)* Spółrzędne jednorodne. Stosunek podwójnego podziału i inwolucya. Teorya krzywych i powierzchni drugiego stopnia.

2. Repetytoryum matematyki elementarnej.

Profesor: **Dr. Placyd Dziwiński.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w półroczu zimowym).

Repetytoryum matematyki elementarnej, osobliwie teorii działań i trygonometrii płaskiej i kulistej.

3. Ćwiczenia z analizy wyższej.

Profesor: **Dr. Placyd Dziwiński.**

(Tygodniowo 2 godziny ćwiczeń w półroczu letnim).

4. Matematyka kurs II.

Profesor: **Dr. Władysław Zajęzkowski.**

(Tygodniowo 6 godzin wykładu w obudwu półroczach).

1. Analiza wyższa. *a)* Teorya całek określonych: Sposoby obliczania całek określonych. Całki określone wielokrotne. Całki Eulera. Całki i szeregi Fouriera. *b)* Teorya funkcyi zmiennej urojonej: Różniczki i całki funkcyj zespolonych. Ogólne własności funkcyj analitycznych. *c)* Teorya równań różniczkowych: Formowanie równań różniczkowych. Teorya Jakobianu. Całkowanie równań różniczkowych zwyczajnych rzędu pierwszego i rzędów wyższych, osobliwie liniowych. Całkowanie układu równań różniczkowych zwyczajnych. Całkowanie równań różniczkowych cząstkowych rzędu pierwszego, liniowych i ogólnych z trzema zmiennymi. *d)* Zasady rachunku przemienności.

2. Teorya ogólna linii krzywych i powierzchni. *a)* Styczność i krzywizna krzywych, skośnych i powierzchni. Powierzchnie prostokreślne. Powierzchnie drugiego rzędu. *b)* Linie krzywe na powierzchniach: Linie krzywiznowe, geodezyjne i asymptyczne. *c)* Kubatura i kwadratura powierzchni.

5. Teorya funkcyi zmiennej zespolonej.

Profesor: **Dr. Władysław Zajęzkowski.**

(Tygodniowo dwie godziny wykładu w obudwu półroczach).

6. Geometrya wykreślna.

Profesor: **Dr. Mieczysław Łazarski.**

(Tygodniowo 5 godzin wykładu, 10 godzin rysunków w obudwu półroczach).

A. Metody geometryi wykreślnej:

1. Rzuty środkowe. 2. Szeregi punktów i pęki promieni, jednokreślność pęków i szeregów. Teorya krzywych rzędu drugiego. 3. Kolineacya, podobieństwo, pokrewieństwo, inwolucya, przystawanie i symetrya systemów płaskich. 4. Kolineacya i pokrewieństwo systemów przestrzennych. 5. Rzuty ortogonalne. 5. Axonometrya.

B. Teorya krzywych i powierzchni w ogóle.

1. Krzywe skośne i powierzchnie rozwijalne: *a*) Stożki i walce, krzywe skośne rzędu 3go i 4go; *b*) Linia śrubowa i powierzchnia śrubowa rozwijalna.

2. Teorya powierzchni skośnych: *a*) hyperboloida o jednej powłoce; *b*) paraboloida hyperboliczna; *c*) powierzchnie śrubowe skośne.

3. Teorya powierzchni rzędu 2go nieprostoliniowych: *a*) Kula; *b*) powierzchnie obrotowe rzędu 2go jako utwory kolineacyjne kuli; *c*) powierzchnie rzędu 2go trójosiowe, jako utwory pokrewne z powierzchniami obrotowymi rzędu 2go.

4. Teorya powierzchni obrotowych i obwiednich.

5. Konstrukcyja cieniów własnych i rzuconych, oraz linii równego oświetlenia na powierzchniach.

7. Mechanika.

Profesor: *Vacat.*

(Tygodniowo 7 godzin wykładu w obudwu półroczach).

Kinematyka punktu i układów sztywnych. Statyka i kinematyka punktu i układów sztywnych z uwzględnieniem metod analitycznych i wykreślnych. Teorya sprężystości i wytrzymałości belek prostych. Hydrostatyka i Hydrodynamika.

8. Geodezya kurs I.

Profesor: *Vacat.*

(Tygodniowo 4 godziny wykładu i 4 godziny rysunków, nadto 3 godziny ćwiczeń w jednym dniu tygodnia w półroczu zimowym, i 8 godzin ćwiczeń w półroczu letnim).

Zakres geodezyi. Zasady teorii najmniejszych kwadratów. Najprostsze operacye miernictwa. Zdejmowanie mniejszych obszarów. Obrachowanie powierzchni. Dzielenie i komasacya gruntów. Geometryczne mierzenie wysokości. (Poziomowanie). Pomiary stolikiem mierniczym. Tryangulacya graficzna. Tachymetria. Tachygrafometria. Pomiary przyrządami kątomierniczymi. Wytyczanie łuków. Zasady miernictwa górniczego. Rysowanie planów. Wypracowanie zadań sekcjami.

9. Geodezya kurs II.

Profesor: *Vacat.*

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w obudwu półroczach: oprócz tego 20-dniowe pomiary na polu od dnia 8. do 27. lipca).

Teoria najmniejszych kwadratów. Teoria dokładności w geodezyjnym oznaczaniu punktu. Poziomowanie ściśle. Różne metody mierzenia wysokości. Wyrównanie sieci wysokości. Teoria instrumentów używanych w geodzyi Tryangulacya. Pomiar wielkich obszarów. Rzędne sferyczne. Obrachowanie sferyczne trójkątów. Wyrównanie sieci tryangulacyjnej. Wypracowanie zadań sekcjami.

10. Astronomia sferyczna.

Profesor: *Vacat.*

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w obudwu półroczach i 2 godziny ćwiczeń w półroczu letnim).

Pozorna kula nieba i jej obrót dzienny. Miara czasu. Paralaxa i refrakcyja. Aberacya i paralaxa roczna. Średnie i pozorne miejsca gwiazd. Instrumenta astronomiczne. Wyznaczenie czasu. Wyznaczenie szerokości geograficznej. Wyznaczenie azymutu. Wyznaczenie różnicy długości.

11. Geodezya wyższa.

Profesor: *Vacat.*

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Geodezya sferoidalna i geoidalna. Linia geodezyjna. Odchylenie pionu. Kartografia.

II. Nauki przyrodnicze.

---

12. Fizyka ogólna i techniczna kurs I.

Profesor: **Dr. Kazimierz Olearski.**

(Tygodniowo 7 godzin wykładu w obudwu półroczach).

Wstęp do fizyki: O ruchu, sile i energii.

Mechaniczne własności materii.

Wiadomości z akustyki.

Nauka o promieniowaniu, z teorią przyrządów optycznych.

Teoria ciepła.

Elektryczność i magnetyzm.

13. Encyklopedia elektrotechniki.

Profesor: **Roman Dzieślewski.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Jednostki elektrotechniczne. Ogólne sposoby mierzenia wielkości elektrycznych. Ogniwa pierwotne i wtórne. Maszyny i motory elektryczne dla prądów stałych i zmiennych. Transformatory. Zastosowanie prądu do oświetlenia, przenoszenia siły i elektrolizy.

14. Pomiary elektrotechniczne kurs I.*)

Profesor: **Roman Dzieślewski.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w półroczu zimowym i 3 godziny ćwiczeń w laboratorium elektrotechnicznym w półroczu letnim).

Pomiary oporów przewodników stałych i płynnych. Wyznaczanie oporu właściwego przewodników. Mierzenie bardzo wielkich i bardzo małych oporów. Pomiar natężenia prądu i ilości elektryczności. Pomiar różnicy potencjałów i siły elektromotorycznej. Sprawdzanie instrumentów mierniczych. Ocena ogniów pierwotnych i wtórnych.

15. Pomiary elektrotechniczne kurs II.**)

Profesor: **Roman Dzieślewski.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w półroczu letnim).

Mierzenie natężenia pola magnetycznego, współczynników indukcji. Pomiar maszyn elektrycznych. Pomiar światła.

16. Elektrotechnika szczegółowa*).

Profesor: **Roman Dzieślewski.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w półroczu zimowym).

a) Przenoszenie siły zapomocą elektryczności. Teoria elektrycznego przenoszenia siły. Obliczenie generatorów i motorów. Stałe stacye przenoszenia siły. Koleje elektryczne.

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w półroczu letnim).

b) Stacye centralne dla oświetlenia elektrycznego. Lamy elektryczne. Obliczenie przewodów elektrycznych. Systemy oświetlania elektrycznego. Urządzenie i zarząd stacyj centralnych

---

*) Jako przedmiot przygotowawczy potrzebną jest encyklopedia elektrotechniki.

**) Tym pomiarom odpowiadające ćwiczenia w laboratorium odbywać się będą w półroczu zimowym następnego roku.

17. Encyklopedia chemii.

Profesor: **Stefan Niementowski.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Najważniejsze wiadomości z chemii nieorganicznej i organicznej.

18. Chemia ogólna nieorganiczna.

Profesor: **Stefan Niementowski.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu w półroczu zimowym, a 3 godziny wykładu w półroczu letnim).

Wstęp do chemii nowoczesnej. Metaloidy i tychże związki. Metale i tychże związki.

19. Chemia ogólna organiczna.

Profesor: **Stefan Niementowski.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w półroczu zimowym a 4 godziny wykładu w półroczu letnim).

Chemia związków tłuszczowych. Związki sinowe. Związki aromatyczne. Krótki rys fito- i zoochemii.

20. Chemia analityczna jakościowa.

Profesor: **Stefan Niementowski.**

(Tygodniowo 1 godzina wykładu i 12 godzin ćwiczeń w obudwu półroczach).

21. Chemia analityczna ilościowa.

Profesor: **Stefan Niementowski.**

(Tygodniowo 1 godzina wykładu i 12 godzin ćwiczeń w obudwu półroczach.)

22. Chemia rolnicza.

Docent prywatny i honorowany: **Dr. Roman Wawnikiewicz.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w półroczu letnim).

Wytwarzanie materii organicznej w roślinach, jej przemiany, pokarmy roślinne.

Powstawanie gleby, jej własności fizyczne i chemiczne.

Nawozy, ich skład i działanie.

23. Mineralogia.

Profesor: **Julian Niedźwiedzki.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu i 1 godzina ćwiczeń w półroczu zimowym; 3 godziny wykładu i 2 godziny ćwiczeń w półroczu letnim).

Własności chemiczne minerałów. Nauka krystalografii, obejmująca także główne zasady obrachowania krystalograficznego. Własności fizyczne minerałów i metody dochodzenia tychże. Systematyka mineralogiczna.

Charakterystyka około 130 gatunków minerałów ważniejszych naukowo lub ze względów technicznych z podaniem ich znachodzenia się i użycia w ogóle, szczególnie zaś w Galicyi i krajach sąsiednich. Ćwiczenia w oznaczeniu minerałów.

24. Geologia kurs I. (Petrografia).

Profesor: **Julian Niedźwiedzki.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu i 1 godzina ćwiczeń w półroczu zimowym).

Charakterystyka minerałów wchodzących w skład skał. Texture skał. Sposób oznaczenia petrograficznego. Charakterystyka około sześćdziesięciu gatunków skał, ważniejszych ze względu na ich rozpowszechnienie lub użycie.

25. Geologia kurs II.

Profesor: **Julian Niedźwiedzki.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu 1 godzina ćwiczeń w półroczu letnim. Wycieczka dwudniowa geologiczna).

Zakres geologii. Temperatura w podziemiu. Tektonika geologiczna. Czynniki teraźniejsze (wulkanizm, woda, organizmy) i ich działanie, wytwarzające i przeistaczające skały. Przegląd epok tworzenia się skorupy ziemi, znamionujący poszczególne formacje co do ich cech paleontologicznych i petrograficznych, tudzież co do ich występowania geograficznego i zawierania w sobie kopalin technicznie ważnych. Przegląd stosunków geologicznych Galicyi i krajów ościennych.

26. Zoologia.

Profesor: **Dr. Eustachy Wołoszczak.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu i 2 godziny ćwiczeń w półroczu zimowym).

Część ogólna: Pojęcie, podział i historia zoologii. Ogólna budowa zwierzęcia. Morfologia. (Komórka. Tkanki. Narzędzia wyższego rzędu. Porównawcza anatomia. Historia rozwoju).

Część szczegółowa: I. Przegląd systematyczny zwierząt z szczególnem uwzględnieniem grup i gatunków w praktyce ważniejszych. II. Budowa ciała ludzkiego.

27. Botanika.

Profesor: **Dr. Eustachy Wołoszczak.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu i 2 godziny ćwiczeń w półroczu letnim).

I. Nauka o komórce. Anatomia i fizjologia roślin.

II. Morfologia i systematyka Skrytopłciowych. (Kryptogamae), Nagoziarnowych (Gymnospermae) i Okrytoziarnowych (Angiospermae).

28. Encyklopedia leśnictwa.

Docent prywatny: **Kazimierz Acht.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Pojęcie lasu i leśnictwa. Zarys botaniki leśniczej. Nauka o drzewostanach. Uprawa i pielęgnowanie lasu. Użytkowanie lasu. Ochrona lasu. Urządzenie gospodarstwa lasowego. Ocenianie lasu i statystyka lasu. Administracja lasu. Zadanie państwa w obec leśnictwa. Ustawodawstwo leśnicze. Historia i literatura leśnictwa.

29. Rolnictwo. Część I.

Docent honorowany: **Zygmunt Strusiewicz.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Ogólny pogląd na istotę i znaczenie gospodarstwa wiejskiego. Systemy gospodarstwa i formy gospodarstwa wiejskiego. Wpływ stosunków ekonomicznych i agronomicznych na wybór tychże systemów. Ogólne zasady uprawy roli i produkcji roślin.

30. Wybrane działy z nauki rolnictwa.

Docent honorowany: **Zygmunt Strusiewicz.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Gleba, jej przymioty i uprawa. Melioracje gruntowe. Racjonalne użycie nawozów handlowych. Uprawa łąk.

III. Nauki technologiczne.

---

31. Technologia mechaniczna kurs I.

Profesor: **Juliusz Jaxa Bykowski.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w obudwu półroczach).

1. Część ogólna:

Technologia mechaniczna metali.

Rodzaje, wyrób i własność metali a mianowicie:

Żelaza, miedzi, cynku, cyny, ołowiu, antymonu, gliny, złota, srebra, platyny, rtęci i aliażów.

Mechaniczne obrabianie metali.

Narzędzia ręczne i mechaniczne.

2. Część szczegółowa:

Wyrób szyn, blachy, drutu, rur, śrub i muter, gwoździ, igieł, szpilek i t. d.

Technologia mechaniczna drzewa.

Rodzaje i własności drzewa. Obrabianie. Narzędzia ręczne i mechaniczne.

32. Technologia mechaniczna krs II.

Profesor: **Juliusz Jaxa Bykowski.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w obudwu półroczach.

1. Część ogólna:

Technologia przędzy. Wyrób i własności przędzy, a mianowicie: bawełny, lnu, konopi, juty, wełny i jedwabiu.

Przędzielnictwo i tkactwo, jako też narzędzia i maszyny przytem używane.

2. Część szczegółowa:

Tkaniny gładkie, czynowate, wzorzyste i aksamitne: tkaniny sukiennicze. Tkaniny oczkowe, gładkie i wzorzyste. Tkaniny gazowe.

Papiernictwo. Materyały, wyroby, maszyny.

Mielnictwo. Młyny zbożowe. Materyały, metody, maszyny.

33A. Technologia chemiczna kurs I.

Profesor: **Bronisław Pawlewski.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w zimowym, 4 godziny tygodn. w letnim półroczu).

Technologia wody. Kotły parowe i maszyny do wytwarzania zimna. Materyały opałowe i ich przeróbka. Urządzenia do ogrzewania i opalania. Materyały oświetlające i najważniejsze urządzenia do oświetlania. Materyały wybuchowe. Wentylacja i dezynfekcja. Sztuczne nawozy.

33 B. Technologia chemiczna materiałów budowlanych.

(Tygodniowo 1 godzina wykładu w półroczu zimowym dla słuchaczy Wydziału chemii technicznej obowiązkowo).

Wyroby gliniane: cegły, dachówki, rury drenowe, cegły dekoracyjne. Wyroby ogniotrwałe. Wapno; wypno hydrauliczne. Cementy, ich otrzymanie i badanie. Sztuczne materiały budowlane. Gyps.

34. Technologia chemiczna kurs II*).

Profesor: **Bronisław Pawlewski.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Technologia chemiczna włókien. Najważniejsze barwniki. Bieleń i barwienie włókien. Drukowanie tkanin. Papiernictwo. Garbarstwo. Klej i przerabianie kości. Technologia tłuszczów. Olejki eteryczne i żywice. Smary, lakiery i pokosty. Piekarnictwo. Mleko, masło i ser.

35. Analiza chemiczno-techniczna.

Profesor: **Bronisław Pawlewski.**

(Tygodniowo 12 godzin ćwiczeń w obudwu półroczach).

Ćwiczenia praktyczne w pracowni chemiczno-technicznej.

36. Analiza i produkcja chemiczno-techniczna.

Profesor: **Bronisław Pawlewski.**

(Tygodniowo 20 godzin ćwiczeń w obudwu półroczach).

Ćwiczenia praktyczne w pracowni chemiczno-technicznej.

---

*) Inne działy tych przedmiotów będą wykładane w roku przyszłym.

37. Towaroznawstwo techniczne z ćwiczeniami mikroskopii.

Profesor: **Dr. Eustachy Wołoszczak.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu i 3 godziny ćwiczeń w obudwu półroczach).

Historyczny rozwój umiejętności i jej ważność, charakterystyka surowców. Surowce roślinne: Gumy, żywice i gumo-żywice, kauczuk, gutaperka, balata, opium, aloes, kamfora, katechu, gambir, ściągłe, tłuszcze i woski roślinne, skrobie i mąki, włókna, kory, drzewa (szczególnie farbiarskie, liście, kwiaty, owoce, nasiona korzeniaki i rośliny zarodnikowe, mające techniczne zastosowanie, garbniki i farby roślinne. 2. Surowce zwierzęce: Tłuszcze i воск, albumin, mięso, mleko, ser, miód, kleje, spodium, mączka kościana, jedwabie, wełna, skóra, pergamin, koszenila, i t. d.

Mikroskopia techniczna:

Ważność przedmiotu, teoria, budowa mikroskopów i ich ocena, przyrządy pomocnicze, mikrotechnika i mikrochemia, sposób przyrządzania preparatów mikroskopowych i ich przechowywanie. Mikroskopowe badanie przedmiotów towaroznawstwa technicznego wykonane przez słuchaczy pod kierownictwem profesora.

38. Gorzelnictwo i krochmalnictwo.

Docent prywatny: **Dr. Roman Wawnikiewicz.**

(Tygodniowo 1 godzina wykładu w półroczu letnim).

39. Technologia chemiczna oleju skalnego i wosku ziemnego.

Docent honorowany: **Roman Załoziecki.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w półroczu zimowym).

Ogólne pojęcie, charakterystyka i klasyfikacja minerałów żywicznych. Olej skalny i воск ziemny. Znaczenie w przemyśle wraz z krótkim historycznym przeglądem rozwoju fabrykacji. Znalezienie geograficzne i geologiczne z szczególnym uwzględnieniem stosunków krajowych. Sposoby wydobywania, przechowywania i przesyłania. Teorie tworzenia i występowania ropy i wosku ziemnego. Ich własności fizyczne i chemiczne, skład i budowa chemiczna

Badanie materiałów surowych; charakterystyka ropy amerykańskiej, kaukazkiej i galicyjskiej. Szczegółowa fabrykacja olejów świetlnych, olejów smarowych i smarów stałych, parafiny, cerezyny, wazeliny, sadzy, koksu, asfaltu, gudronów. Własności i zastosowanie poszczególnych produktów fabrycznych, sposoby badania i oznaczenia wartości, zafałszowania i ich wykrycie. Konstrukcja lamp i proces oświetlenia lampowego. Fabrykacja gazu świetlnego z odpadków naftowych. Nafta jako materiał opałowy. Produkcja i statystyka. Ogólne urządzenie i prowadzenie fabryk, olejów, parafiny i cerezyny.

40. Oświetlanie i opalanie.

Docent prywatny: **Roman Załoziecki.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w półroczu letnim).

Fotometria. Zastosowanie produktów naftowych do oświetlania w stanie gazowym, płynnym i stałym. Wyrób gazu naftowego. Konstrukcja lamp naftowych i proces oświetlania lampowego. Fabrykacja świec. Kalorymetria. Zastosowanie produktów naftowych do opalania w formie gazowej płynnej i stałej. Konstrukcja palników naftowych i zastosowanie takowych do ogrzewania pieców domowych, kotłów parowych i destylacyjnych, parowozów i parostatków, pieców hutniczych i metalurgicznych.

41. Ćwiczenia laboratoryjne w ceramice.

w „krajowej ceramicznej Stacji doświadczalnej“, znajdującej się przy c. k. Szkole Politechnicznej*).

Dyrektor Stacji ceramicznej: **Edmund Krzen.**

(24—36 godzin ćwiczeń w półroczu zimowym).

Ćwiczenia obejmują:

a) Badania materiałów surowych ceramicznych na ich przydatność przemysłową.

---

*) Na podstawie układu c. k. Szkoły Politechnicznej z Wydziałem krajowym. Powyższe ćwiczenia laboratoryjne odbywają się równolegle z nauką o ceramice (wykład nr. 34).

Do ćwiczeń w Stacji ceramicznej są uprawnieni:

1. Słuchacze III. i IV. roku Technologii chemicznej.
2. „ c. k. Szkoły Politechnicznej innych Wydziałów fachowych, którzy kurs chemii swego Wydziału ukończyli i na naukę o ceramice się zapisali.

b) Próby sporządzania mas na wszelkie rodzaje wyrobów ceramicznych.

c) Próby sporządzania polew, szkliw, emalii i farb na wszelkie rodzaje wyrobów ceramicznych.

d) Różne ćwiczenia technologiczne a mianowicie: wypalanie pod b) i c) podanych prób w piecach Stacji ceramicznej.

42. Ćwiczenia laboratoryjne.

w „krajowej stacji doświadczalnej dla przemysłu naftowego“, znajdującej się przy c. k. Szkole Politechnicznej*)

Te ćwiczenia są połączone z wykładem nr. 39.

IV. Nauki inżynierskie i budownicze.

43. Teorya maszyn.

Profesor: *Vacat.*

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Teorya motorów wodnych, a mianowicie kół wodnych i turbin.

Wyliczenie i podział maszyn parowych. Kinematyka maszyn parowych.

Powtórzenie zasad termodynamiki; wyprowadzenie równań zasadniczych dla gazów trwałych i par nasyconych.

---

*) Wyjątek ze statutu stacji doświadczalnej §. 3. g.: Krajowa stacja doświadczalna daje możność i sposobność słuchaczom Technologii chemicznej (III. i IV. rok Wydziału chemicznego) korzystania bezpłatnie z materiałów i przyrządów stacji, jeżeli profesor Technologii chemicznej w porozumieniu z kierownikiem stacji uzna za właściwe zająć ich badaniami naftowymi. Również za poszczególnem zezwoleniem Kolegium profesorów mogą pracować w stacji bezpłatnie pod kierunkiem profesora Technologii chemicznej i w porozumieniu z kierownikiem stacji, ukończeni technicy, chemicy, którzyby pragnęli swe wykształcenie dopełnić, lub przeprowadzić specjalną pracę w gałęzi przemysłu naftowego.

Teorya motorów gazowych ze szczególnem uwzględnieniem motorów najwięcej używanych.

Teorya maszyn parowych jedno- i wielocylindrowych polegająca na zasadach termodynamiki i na pomiarach indykatorowych i kalorymetrycznych.

Teorya kół zamachowych i regulatorów.

44. Encyklopedia mechaniki i nauki o maszynach.

Docent honorowany: **Stanisław Zdobnicki.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w półroczu zimowym i 4 godziny w półroczu letnim).

Zasady statyki i dynamiki, teorya sprężystości i wytrzymałości, tudzież hydrostatyki i hydrodynamiki na podstawie rachunku elementarnego. Nauka o motorach i maszynach, osobliwie w przemyśle chemicznym stosowanych.

45. Encyklopedia maszyn.

Profesor: **Juliusz Jaxa Bykowski.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu w półroczu letnim).

Części składowe maszyn.

Motory zwierzęce, wodne, wietrzne, parowe, kaloryczne i gazowe. Maszyny transportowe dla ciał stałych i płynnych. Tabory dróg żelaznych. Maszyny budowlane.

46. Budowa maszyn kurs I.

Profesor: **Bogdan Maryniak.**

(Tygodniowo 5 godzin wykładu i 10 godzin ćwiczeń z konstrukcyi maszyn w obudwu półroczach).

Wykład

- a) Śruby, nity, czopy, wały, sprzęgacze, osie, łożyska, koła zębate i pasowe, kręgi nieokrągłe, korby, trzony, tłoki i łączniki.
- b) Wodzidła.
- c) Transmisye linowe.

Ćwiczenia konstrukcyjne:

Obliczanie i konstrukcja wszystkich części maszyn, podanych w wykładzie.

47. Budowa maszyn kurs II.

Profesor: **Bogdan Maryniak.**

(Tygodniowo 6 godzin wykładu i 10 godzin ćwiczeń z konstrukcji maszyn w obudwu półroczach).

Wykład:

a) Motory zwierzęce: Maszyny i przyrządy do dźwigania ciężarów, jako to: wielokłoby, windy i żurawie.

b) Motory nieżywotne:

1. Obliczanie maszyn parowych na podstawie teorii tychże, obliczanie i ustalanie rozmaitych systemów kotłów parowych. Budowa rozmaitych systemów maszyn parowych. Stawidła suwakowe, kruczkowe i wentylowe. Koła zamachowe. Ramy i fundamentowanie maszyn parowych. Budowa pomp powietrznych, oziębiających i zasilających.

2. Teorya i konstrukcja motorów hydraulicznych, jako to: kół wodnych i turbin.

c) Łotoki, śluzy i akwadukty.

Ćwiczenia konstrukcyjne.

Obliczenie i konstrukcja maszyn podanych w wykładzie.

48. Kamieniarka.

Profesor: **Dr. Mieczysław Łazarski.**

(Tygodniowo 1 godzina wykładu i 2 godziny rysunków w obudwu półroczach).

1. Mury podporowe. 2. Sklepienia.

49. Statyka budowli.

Profesor: **Maxymilian Thullie.**

(Tygodniowo 5 godzin wykładu i 4 godziny rysunków w półroczu zimowym).

Wiadomości wstępne ze statyki wykreślnej. Główne własno-

ści wieloboku sznurowego i wieloboku sił. Składanie sił równoległych, wyznaczanie momentu statycznego. Belka prosta podparta w dwóch punktach. Siły poprzeczne i momenty zgięcia dla obciążenia stałego. Wytrzymałość na ciągnięcie, ciśnienie i ścinanie. Obliczanie nitów. Wytrzymałość na zginanie, moment bezwładności, obliczanie przekroju belek żelaznych i drewnianych. Wytrzymałość na wybożenia. Belki kratowe i więzary dachowe. Teorya sklepień; skiepienia kolebkowe, krzyżowe i baniaste, linia ciśnienia. Równowaga stoków. Parcie ziemi, obliczone analitycznie i wykreslnie. Mury oporowe.

50. Budowa mostów część I.

Profesor: **Maxymilian Thullie.**

(Tygodniowo 5 godzin wykładu i 8 godzin rysunków w półroczu letniem).

Mosty kamienne: Przepusty płytowe i sklepione, mosty sklepione i wiadukty jedno i wieloprzęsłowe.

Obciążenie mostów drogowych i kolejowych. Siły poziome. Napięcie dopuszczalne. Belka jednoprzęsłowa zwykła. Działanie ciężarów skupionych i obciążenia ciągłego. Linie wpływowe. Wpływ poprzecznic. Wyznaczenie sił zewnętrznych belki ciągłej analitycznie i wykreslnie.

Mosty drewniane belkowe i rozporowe. Przyczółki, filary i jarzma mostowe.

51. Budowa mostów część II.

Profesor: **Maxymilian Thullie.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu i 6 godzin rysunków w półroczu zimowem a 4 godzin wykładu i 10 godzin rysunków w półroczu letniem).

Belka kratowa równoległa i wieloboczna. Belka o kracie złożonej. Ilość materiału. Wyznaczenie wykreslnie ugięcia belki kratowej.

Mosty drewniane kratowe. Mosty blaszane i kratowe żelazne. Filary kratowe. Wykonanie mostów, rusztowania i utrzymanie mostów.

52. Budowa mostów kurs II.

Profesor: **Maxymilian Thullie.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu i 8 godzin rysunków w półroczu zimowym).

Ustrój poprzeczny mostów kratowych. Obliczenie i ustrój mostów łukowych i wiszących. Mosty ruchome. Filary kratowe.

Wykonanie mostów, ruszlowania, utrzymanie mostów.

Historyczny pogląd na rozwój budowy mostów.

53. Roboty wodne kurs I.

Profesor: **Józef Rychter.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu w półroczu zimowym).

Pomiary wodne, projektowanie rowów i kanałów, nauka o fundamentach, regulacja rzek.

54. Roboty wodne kurs II.

Profesor: **Józef Rychter.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu w obudwu półroczach. Rysunki 8 godzin tygodniowo w półroczu zimowym, 12 godzin tygodniowo w półroczu letnim).

Budowa jazów, osuszanie i nawodnianie; wodociągi i kanalizacja miast; spław drzewa; żegluga śródziemna.

55. Encyklopedia nauk inżynierskich.

Profesor: **Józef Rychter.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Ogólne zasady projektowania dróg. Roboty ziemne. Różne rodzaje dróg. Główne własności kolei, budowa toru. Mosty kamienne i drewniane. Pomiary wodne, projektowanie kanałów, fundamenty. Zarys budowy jazów, osuszanie i drenowanie, studnie, wodociągi i kanały miejskie.

56. Melioracje rolne.

Docent prywatny: **Jan Blauth.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Osuszanie i nawodnianie.

Ogólne własności ziemi. Zásady fizjologii roślin, chemii rolniczej i uprawy roślin.

Działanie wody; opad, woda zaskórna, bieg wód, parowanie. Badanie ilości wody. Jakość wody. Badanie gruntu Zasady melioracji technicznych; podział tychże: Osuszanie rowami otwartymi mniejszych i większych obszarów. Drenowanie: Dreny podłużne — poprzeczne — Revolla — Petersona Fabrykacja drenów. Nawodniania w ogóle — zalewowe — zwilżające — stokowe — grządkowe. Budowle wodne. Zestawienie kosztów melioracji. Przykłady dokonanych w kraju melioracji. Opłacalność. Spółki melioracyjne. Ustawa wodna.

Kultura torfów.

Kultura torfów holenderska — Rimpau. Eksploatacja torfów na opał — na desinfekcję — na ściólkę.

57. Budowa kolei żelaznych kurs I.

(Kolejnictwo kurs 1.)

Profesor: **Roman baron Gostkowski.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w półroczu zimowym).

Wstęp do budowy kolei żelaznych.

Prawa ruchu lokomotywy. Adhezya konieczna do uzyskania ruchu. Opory ruchu. Prawa ruchu pociągów. Bieg pociągów po liniach poziomych, wzniesionych i spadzistych, jakoteż w łukach. Prędkość jazdy. Wpływ prędkości jazdy na stałość toru kolejowego. Jazda rozpędzającej się lokomotywy. Długość i stromość wzniesień które przebyć może pociąg rozpędzający się. Stacje wodne, ich odległość od siebie.

58. Budowa dróg i kolei żelaznych kurs II.

Profesor: **Karol Skibiński.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu i 4 godziny rysunków w półroczu zimowym, a 3 godziny wykładu i 6 godzin rysunków w półroczu letniem).

Projektowanie komunikacji. Roboty ziemne. Praca zwierząt w pociągu. Spadki i łuki dróg. Trasowanie, budowa i utrzymanie dróg. Koszta budowy. Historyczny rozwój kolei żelaznych. Trasowanie generalne i szczegółowe. Wykonanie budowli podtorowych.

59. Budowa kolei żelaznych kurs III. i budowa tunelów.

Profesor: **Karol Skibiński.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu i 4 godziny rysunków w półroczu zimowym, a 3 godziny wykładu i 6 godzin rysunków w półroczu letniem).

Budowa toru w całym zakresie kolei żelaznych. Utrzymanie kolei. Koszta budowy.

Budowa tunelów. Historyczny pogląd na rozwój budowy tunelów. Roboty przygotowawcze i górnicze. Odbudowa i obudowa sztolni i szybów. Odbudowa i obudowa całego profilu tunelu. Wytczenie osi tunelu. Koszta budowy.

60. Kolejnictwo kurs I.

(Budowa kolei żelaznych kurs I.)

Profesor: **Roman baron Gostkowski.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w półroczu zimowym).

Prawa ruchu lokomotywy. Adhezja konieczna do uzyskania ruchu. Opory ruchu. Prawa ruchu pociągów. Bieg pociągów po liniach poziomych, wzniesionych i spadzistych, jakoteż w łukach. Prędkość jazdy. Wpływ prędkości jazdy na stałość toru kolejowego. Jazda rozpędzającej się lokomotywy. Długość i stromość wzniesień, które przebyć może pociąg rozpędzający się. Stacje wodne, ich odległość od siebie.

61. Kolejnictwo kurs II.

Profesor: **Roman baron Gostkowski.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w półroczu letnim).

Zużywanie się szyn. Trwałość progów, ich impregnowanie, koszt impregnowania. Komercyjna wartość progów. Przechyłka i rozszerzenie toru kolejowego. Ciepło potrzebne do wytwarzania pary w kotle lokomotywy. Urządzenie palowiska w lokomotywie. Siła grzewalna paliwa. Praca pary.

62. Kolejnictwo kurs III.

Profesor: **Roman baron Gostkowski.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w obu dwu półroczach).

Związek między prędkością jazdy a oporem ruchu. Skutek użyteczny lokomotywy. Teoria hamowania. Krytyczny rozbiór hamulców używanych na kolejach. Wypracowanie i teoria rozkładu jazdy. Smarowanie wozów kolejowych. Ogrzewanie, oświetlanie i przewietrzanie wozów osobowych. Koleje elektryczne. Budowa taryfy kolejowej, teoria taryfowania. Krytyczny pogląd na taryfowanie. Kartele taryfowe.

63. Górnictwo nafty i wosku ziemnego.

Docent honorowany: **Leon Syroczyński.**

A. Głębokie wiercenia.

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w półroczu zimowym).

Cel i użyteczność głębokich wierceń; systemy udarowe i obrotowe wiercenia.

Rodzaje udarowego wiercenia: klasyczne, linowe i kanadyjskie; opis dla każdego rodzaju używanych przyrządów, wiertalni i motorów; przebieg pracy wiertniczej, zabezpieczenie ścian otworu i główne przy wierceniu zdarzające się wypadki; pompowanie. Zarząd wierceniem, inwentarz i formularze robót, koszt i kosztorysy.

Wiercenia obrotowe: metoda Fauvelle'a tj. użycie do wiercenia i szlamowania strumienia wody i jej odmiany, oraz metoda wiercenia dyamentowego. Szczegółowy opis przyrządów i zestawienie kosztu tych wierceń.

Porównanie wszystkich rodzajów, przykłady głównych robót wiertniczych wykonanych w Europie i Ameryce, celem poszukiwania węgla, soli, nafty, wody i t. d.

B. Eksploatacja kopalń.

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w półroczu letniem).

Górnictwo; poszukiwania warstw żywiczych i źródeł nafty; opis różnych rodzajów wierceń rozpoznawczych i poszukiwawczych.

Kopanie szybów i chodników dla eksploatacji minerałów żywiczych, ich wentylacja i oświetlenie. Transport w kopalniach, w szybach i na powierzchni. Pompowanie wody i ropy w otworach świdrowych i w szybach. Transporty nafty lądem i wodą.

Porównanie galicyjskich kopalń nafty z kopalniami w Ameryce i na Kaukazie.

Przedstawienie i objaśnienie ustawy krajowej z r. 1884, normującej eksploatacją minerałów żywiczych i wydanych na jej podstawie górniczo policyjnych przepisów.

64. Budownictwo lądowe kurs I.

Profesor: **Gustaw Bisanz.**

(Tygodniowo 6 godzin wykładu i 10 godzin rysunków w półroczu zimowem, a 8 godzin wykładu i 12 godzin rysunków w półroczu letniem *).

- I. **Materiały budowlane:** Naturalne i sztuczne kamienie budowlane. Zaprawy. Drzewa budulcowe. Metale i inne materiały budowlane.
- II. **Konstrukcje budownicze:** Wiązania z kamienia, drzewa i żelaza. Mury, ściany i podpory żelazne. Fundamenty. Sklepienia. Stropy drewniane, żelazne i mieszane. Kotwy. Posadzki i podłogi. Dachy. Pokrycie dachów. Gzymsy. Wyprawy. Buksztele i rusztowania. Schody. Drzwi i okna. Wychodki, kanały i zbiorniki. Ogrzewanie lokalne i centralne. Kuchnie. Wentylacje.
- III. **Ekonomia budownicza:** Przedmiar i kosztorys. Cennik i analiza cen robót budowlanych. Warunki ogólne i szczególne dla wykonania tych robót. Kierownictwo budowy.

---

*) Dla wydziału Inżynierów: 6 godzin wykładu i 10 godzin rysunków w półroczu zimowem, a 5 godzin wykładu i 10 godzin rysunków w półroczu letniem.

65. Encyklopedia budownictwa lądowego.

Docent honorowany: **Józef Janowski.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu i 6 godzin rysunków w półroczu zimowym, a 3 godziny wykładu i 6 godzin rysunków w półroczu letniem).

Nauka o materiałach: Kamienie naturalne i sztuczne. Wapno, gips — cement, zaprawy. Drzewo, metale i inne.

Konstrukcja. Wiązanie kamieni i cegieł. Łączenie drzewa — spajanie żelaza. Grunt i jego własności — wzmocnienie gruntu — zakładanie fundamentów. Mury nad ziemią — rozmaite ich rodzaje. Mury oporowe dla sklepień z teorią praktyczną sklepień — rodzaje sklepień i ich budowa Ciosiołka wiązanie ścian, dachów, stropów. Schody. Krycie dachów. Stolarka — drzwi, okna podłogi — posadzki. Zasadnicze wiadomości o ogrzewaniu i wentylacji — urządzeniu wychodków, kanałów, wodociągów. Zasady do sporządzania i kosztorysów.

Rysunki. W półroczu zimowym: Kopiowanie ze wzorów rozmaitych części składowych budynku. W półroczu letniem: Rysowanie szczegółów konstrukcyjnych ze szkiców w ciągu wykładów kreslonych, a przez słuchaczy notowanych.

66. Budownictwo lądowe kurs II.

Profesor: **Julian Zachariewicz.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu i 20 godzin rysunków w obudwu półroczach).

- a) Rozwój architektury na podstawie historycznej od czasów greckich i rzymskich do najnowszych, na podstawie budowli hieratycznych.
- b) Architektura prywatna; założenia i urządzenia dzisiejszych domów mieszkalnych.
- c) Rysunki i kompozycje w myśl wskazanych powyżej wykładów.
- d) Zdjęcia zabytków starożytnych.

67. Historia architektury.

Docent prywatny: **Michał Kowaleczuk.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Historyczny rozwój architektury od najdawniejszych do najnowszych czasów.

I. Starożytność i okres starochrześcijański*).

- a) Architektura Egiptu, Chaldei, Asyrii, Fenicyi, Persyi i Azji Mniejszej. Indyjska architektura jako epizod.
- b) Architektura klasyczna (Grecya, Etrurya i Rzym). Rozwój budowy świątyń i budynków, przeznaczonych dla publicznych celów Grecyi. Ważniejsze pomniki architektury greckiej w historycznym przeglądzie. Etruskie budownictwo jako podstawa rzymskiego: wpływ sztuki greckiej na rzymską. Systemy konstrukcyjne rzymskiej architektury. Pomniki w historycznym przeglądzie.
- c) Architektura okresu starochrześcijańskiego. Założenie podłużne (bazylikowe) i centralne w państwie zachodnio-rzymskiem. Architektura bizantyńska.
- d) Mahometańska architektura jako epizod.

II. Wieki średnie i nowoczesne.

- a) Architektura średnich wieków (okres romański i gotycki) od 10. do 16. stulecia. Formy najgłówniejszych części budowlanych. Przegląd najgłówniejszych pomników średniowiecznej architektury.
- b) Odrodzenie sztuki (Renaissance) ze szczególnem uwzględnieniem Włoch. Założenie kościelne bazylikowe, centralne i kopulaste. Budownictwo świeckie okresu renesansowego. Ważniejsze pomniki w historycznym przeglądzie.
- c) Architektura późnego renesansu, barokowa drugiej połowy 18. i początków 19. wieku. Architektura tegoczesna ze szczególnem uwzględnieniem Austrii.

68. Nauka form architektonicznych.

Profesor: **Julian Zachariewicz.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu i 6 godzin rysunków w obudwu półroczach).

Pojęcie utworu architektonicznego, wpływ materji na formę, piękność, styl i harmonię utworu architektonicznego.

---

*) Część I. i II. będą naprzemian wykładane. W roku naukowym 18993/4 wykładaną będzie część II. t. j. historia wieków średnich i nowoczesna.

Typy ornamentyki egipskiej i asyryjskiej. Style greckie i rzymskie. Sztuka starochrześcijańska i bizantyńska. Style mahometańskie. Formy sztuki romańskiej i gotyckiej. Style odrodzenia się sztuki w czasach nowszych.

W myśl tych wykładów rysunki i projekta samodzielne.

69. Architektura kolei żelaznych.

Profesor: **Julian Zachariewicz.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu i 4 godziny rysunków w półroczu letniem).

Przeznaczenie i znaczenie stacyj kolejowych.
Sposób założenia stacyj i podział na kategorie.
Budynki stacyjne.

70. Kompozycje architektoniczne.

Profesor: **Julian Zachariewicz.**

(Tygodniowo 24 godzin rysunków w obudwu półroczach).

Wypracowania z zakresu architektury kościelnej i prywatnej.
Zdjęcia zabytków starodawnych.

71. Propedeutyka architektury.

Docent: **Franciszek Skowron.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu i 2 godziny rysunków w półroczu zimowem, a 1 godzina wykładu i 4 godziny rysunków w półroczu letniem).

Ogólne wiadomości z nauki o sztuce. Zakres i znaczenie sztuk pięknych, w szczególności architektury. Objaw piękna w formach architektonicznych. Geneza i konstrukcyjne znamiona elementów budowlanych. Pogląd historyczny kunsztu technicznego i utworów architektonicznych u ludów staroczesnego Wschodu. Elementy architektury greckiej.

Rysunki architektoniczne.

Ważniejsze szczegóły ze struktury świątyni greckiej.

72. Rysunki wolnорęczne kurs I.

Profesor: **Leonard Marconi.**

(Tygodniowo 4 godziny w obudwu półroczach).

73. Rysunki techniczne.

Profesor: **Józef Rychter.**

Na Wydziale Inżynieryi i Budowy maszyn:

(Tygodniowo po 4 godziny w obu półroczach).

74. Rysunki wolnорęczne kurs II.

Profesor: **Leonard Marconi.**

Na Wydziale Budownictwa.

(Tygodniowo po 6 godzin w obudwu półroczach).

75. Rysunki ornamentalne kurs I.

Profesor: **Leonard Marconi.**

(Tygodniowo 4 godziny w obudwu półroczach).

76. Rysunki ornamentalne kurs II.

Profesor: **Leonard Marconi.**

(Tygodniowo 4 godziny w obudwu półroczach).

77. Modelowanie kurs I.

Profesor: **Leonard Marconi.**

(Tygodniowo 2 godziny ćwiczeń w zimowem i 4 godziny w letniem półroczu).

78. Modelowanie kurs II.

Profesor: **Leonard Marconi.**

(Tygodniowo 4 godziny ćwiczeń w obudwu półroczach).

V. Nauki społeczne i ogólnie kształcające.

79. Ekonomia społeczna.

Docent honorowany: **Dr. Władysław Pilat.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Wstęp: Przedmiot ekonomii społecznej. Stanowisko jej w systemie nauk. Metoda. Czy istnieją »prawa« społeczne i ekonomiczne. Zasada gospodarstwa ludzkiego. Kolektywizm i indywidualizm.

Nauka o produkcji: Czynniki produkcji. Przyroda, Praca. Kapitał. Warunki społeczne produkcji. Wartość. Cena. Pieniądz. Rezultaty produkcji i ich rozdział. Dochód i jego rodzaje. Zysk przedsiębiorcy. Renta gruntowa. Płaca. Procent.

Nauka o konsumpcyi: Pojęcie i rodzaje konsumpcyi. Potrzeby ludzkie. Zbytek. Szczędzenie. Kapitalizacja. Własność indywidualna i zbiorowa kapitału, ziemi.

Nauka o asocyacji: Związki gospodarcze naturalne. Plemię, ród, rodzina. Podział społeczny pracy i zawody gospodarcze. Właściwa asocjacja dobrowolna. Spółki, stowarzyszenia. Asocjacja przymusowa. Wolna konkurencja i jej skutki. Interwencja państwa w życiu gospodarczem. Organizacja przymusowa pracy. Polityka gospodarcza i socjalna.

80. Prawo handlowe i wekslowe.

Docent honorowany: **Dr. Władysław Pilat.**

(Tygodniowo 1 godzina wykładu w obudwu półroczach).

A) *Prawo handlowe.*

Wstęp: Rys historyczny prawa handlowego. Podziały jego. Źródła.

Część ogólna: Handel. Pojęcie czynności handlowych. Pojęcie kupca.

Część szczegółowa: Prawo osobowe handlowe czyli podmioty handlu. Pojedynczy przedsiębiorca handlowy. Rejestr. Firma. Prokura. Księgi handlowe. Pomocnicy handlowi. Spółki handlowe.

Stowarzyszenia. Towarzystwa zarobkowe i gospodarcze. Giełda i czynności giełdowe. Prawo rzeczowe handlowe. Posiadanie. Własność. Zastaw.

Zobowiązanie handlowe.

Część szczegółowa: Kontrakt kupna i sprzedaży. Przedsiębiorstwo komisowe. Spedytor. Przewoźnik. Przewoźnictwo kolei żelaznych.

Sądownictwo wekslowe w Austrii.

B) Prawo wekslowe.

Wstęp. Historia weksla i prawa wekslowego. Źródła prawa wekslowego austriackiego.

Wymogi weksla przekazowego i własnego.

Zdolność wekslowa i odpowiedzialność. Zasada solidarnej odpowiedzialności i jej skutki. Odpowiedzialność dłużnika głównego. Poręka wekslowa.

Indos i jego skutki. Czy jest możliwą zwykła cesya weksla? Protest.

Akcept. Akcept zwykły.

Sądownictwo wekslowe.

81. Ustawy budownicze i kolejowe.

Profesor: **Gustaw Bisanz.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w półroczu zimowym).

I. Ustawy budownicze: Administracya państwowa. Władze budownicze Upoważnieni technicy. Przemysł budowniczy. Policya budownicza i przepisy budownicze.

II. Ustawy drogowe: Przepisy dotyczące się ponoszenia kosztów budowy i utrzymania dróg publicznych. Przepisy o konstrukcyi dróg publicznych. Władze kompetentne w sprawach drogowych. Policya drogowa.

III. Ustawy wodne. Prawo własności i użytkowanie wód. Postanowienia dotyczące się odprowadzenia wód i przyczynienia się właścicieli prywatnych do kosztów robót wodnych. Spółki wodne. Władze kompetentne w sprawach wodnych. Postanowienia ustawy prze-

mysłowej co do urządzenia zakładów przemysłowych poruszanych siłą wody. Policja wodna.

IV. Ustawy kolejowe: Wpływ administracji państwowej na sprawy kolejowe. Koncesye kolejowe. Przepisy o budowie dróg żelaznych.

82. Buchalterya.

Docent honorowany: **Dr. Maryan Lewakowski.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Pojęcia wstępne: Gospodarstwo i przedsiębiorstwo. Majątek, kapitał, produkcya. Spółki handlowe, przemysłowe i fabryczne; komandytowe i akcyjne.

Pieniądze, monety, i waluty, papiery wartościowe, kupony, weksle; eskont, weksle zagraniczne (dewizy) i tychże obliczenie.

Główne zasady ustawy wekslowej.

Rachunkowość kupiecka i przemysłowa. Wymogi ustawy handlowej co do prowadzenia ksiąg handlowych, oraz co do mocy dowodowej tychże. Styl kupiecki i korespondencya handlowa. Przedstawienie stanu i zmian majątku.

Zasada rachunkowości pojedynczej, księgi i zamknięcie tychże. Praktyczne przeprowadzenie przykładu podług rachunkowości pojedynczej.

Zasady rachunkowości podwójnej. Księgi i zamknięcie tychże, bilansowanie i kontrola.

Rachunki bieżące (Conto - Corrent). Obliczenie odsetek podług metody drabinkowej, włoskiej i francuskiej. Obliczenie odsetek składowanych, zamknięcie w powietrzu.

Praktyczne przeprowadzenie przykładu z rachunkowości podwójnej.

83. Ustawy akcyzowe.

Docent honorowany: **Mieczysław Dajewski.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w półroczu zimowym).

84. Malarstwo akwarelowe.

Artysta malarz: **Michał Sozański.**

(Za osobnem honoraryum),

85. Język niemiecki.

Nauczyciel: **Dr. Albert Zipper.**

(Tygodniowo 4 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Tłumaczenie z polskiego. Czytanie dzieł niemieckich. Wybitniejsze zjawiska najnowszej literatury.

86. Język francuski.

Nauczyciel: **Jan Amborski.**

(Tygodniowo 3 godziny wykładu w obudwu półroczach).

Kurs wyższy: Składnia szczegółowa. Lektura jednego utworu prozą i jednego dzieła poetyckiego. Lektura rozpraw z zakresu nauk technicznych.

87. Język angielski.

Nauczyciele: **Józef Kropiwnicki i Karol Firlej-Bielański.**

(Tygodniowo 2 godziny wykładu w obudwu półroczach).

(Za osobnem honoraryum),

PLAN NAUK NA ROK 1893.-4.

(W. znaczy wykład, Ó. znaczy ćwiczenia, R. znaczy rysunki. Znakiem * oznaczone przedmioty są polecane.)

A. Wydział Inżynieryi.

Rok	Przedmiot	Liczba spisu wykładów	Tygodniowa liczba godzin w półroczu					
			zimowem			letniem		
			W.	Ó.	R.	W.	Ó.	R.
I.	Matematyka I.	1	6	—	—	6	—	—
	Geometrya wykreślna	6	5	—	10	5	—	10
	Fizyka ogólna i techniczna	12	7	—	—	7	—	—
	Encyklopedia chemii	17	3	—	—	3	—	—
	Rysunki wolnoręczne I.	72	—	—	4	—	—	4
	*Repetytoryum matematyki elementarnej	2	2	—	—	—	—	—
	*Ćwiczenia z analizy wyższej.	3	—	—	—	2	—	—
	*Ekonomia społeczna	79	4	—	—	4	—	—
	*Encyklopedia elektrotechniki.	13	2	—	—	2	—	—
	*Język francuski	85	3	—	—	3	—	—
II.	Matematyka II.	4	6	—	—	6	—	—
	Mechanika	7	7	—	—	7	—	—
	Geodezya I.	8	4	3	4	4	8	4
	Rysunki techniczne	73	—	—	4	—	—	4
	Buchalterya	82	2	—	—	2	—	—
	*Nauka form architektonicznych	68	2	—	2	2	—	2
	*Pomiary elektrotechniczne kurs I.	14	2	—	—	—	3	—
	*Prawo handlowe i wekslowe	80	1	—	—	1	—	—
	*Kamieniarka	48	1	—	2	1	—	2
	*Teorya funkcyi zmiennej zespolonej	5	2	—	—	2	—	—
	*Język angielski	87	2	—	—	2	—	—

Rok	Przedmiot	Liczba spisu wykładów	Tygodniowa liczba godzin w półroczu					
			zimowem			letniem		
			W.	Ć.	R.	W.	Ć.	R.
III.	Geodezya II.	9	3	—	—	3	—	—
	Praktyczne ćwiczenia z Geodezyi od 8. do 27. lipca.							
	Statyka budowli	49	5	—	4	—	—	—
	Budownictwo lądowe	64	6	—	10	5	—	10
	Budowa mostów część I.	50	—	—	—	5	—	8
	Geologia I. i II.	24, 25	2	1	—	4	1	—
	*Rolnictwo część I.	29	3	—	—	3	—	—
	*Encyklopedia leśnictwa	28	3	—	—	3	—	—
	*Głębokie wiercenia	63 A	3	—	—	—	—	—
*Eksploracya kopalni	63 B	—	—	—	2	—	—	
IV.	Astronomia sferyczna	10	3	—	—	3	2	—
	Budowa kolei żelaznych I.	57	3	—	—	—	—	—
	Budowa dróg i budowa kolei że- laznych II.	58	3	—	4	3	—	6
	Ustawy budownicze i kolejowe	81	2	—	—	—	—	—
	Budowa mostów część I.	51	4	—	6	4	—	10
	Roboty wodne I.	53	4	—	—	—	—	—
	Dwudniowa wycieczka geologi- czna.							
	*Kolejnictwo kurs II.	61	—	—	—	3	—	—
	*Technologia chemiczna oleju skalnego i wosku ziemnego	39	3	—	—	—	—	—
	*Rolnictwo część I.	29	3	—	—	3	—	—
	*Chemia rolnicza	22	—	—	—	3	—	—
	*Melioracye rolne.	56	3	—	—	3	—	—

Rok	Przedmiot	Liczba spisu wykładów	Tygodniowa liczba godzin w półroczu					
			zimowem			letniem		
			W.	C.	R.	W.	C.	R.
V.	Budowa mostów kurs II.	52	3	—	8	—	—	—
	(rok przejściowy)							
	Budowa kolei żelaznych III. i budowa tunelów	59	3	—	4	3	—	6
	Roboty wodne II.	54	4	—	8	4	—	12
	Architektura kolei żelaznych	69	—	—	—	2	—	4
	Encyklopedia maszyn.	45	—	—	—	4	—	—
	*Kolejnictwo kurs III.	62	3	—	—	3	—	—
	*Wybrane działy z nauki rol- nictwa	30	2	—	—	2	—	—
	*Technologia mechaniczna	31	3	—	—	3	—	—
*Melioracye rolne.	56	3	—	—	3	—	—	

B. Wydział Budownictwa.

Rok	Przedmiot	Liczba spisu wykładów	Tygodniowa liczba godzin w półroczu					
			zimowem			letniem		
			W.	Ć.	R.	W.	Ć.	R.
I.	Matematyka I.	1	6	—	—	6	—	—
	Repetytoryum matematyki ele- mentarnej.	2	2	—	—	—	—	—
	Ćwiczenia z analizy wyższej. . .	3	—	—	—	2	—	—
	Geometria wykreślna	6	5	—	10	5	—	10
	Fizyka ogólna i techniczna . . .	12	7	—	—	7	—	—
	Rysunki wolnoręczne I.	72	—	—	4	—	—	4
	*Propedeutyka architektoniczna .	71	2	—	2	1	—	4
	*Ekonomia społeczna	79	4	—	—	4	—	—
	*Encyklopedia elektrotechniki .	13	2	—	—	2	—	—
*Język francuski	85	3	—	—	3	—	—	
II.	Mechanika.	7	7	—	—	7	—	—
	Geodezya I.	8	4	3	2	4	8	2
	Rysunki wolnoręczne	74	—	—	6	—	—	6
	Nauka form architektonicznych .	68	2	—	6	2	—	6
	*Matematyka II.	4	6	—	—	6	—	—
	*Kamieniarka	48	1	—	2	1	—	2
	*Prawo handlowe i wekslowe . .	80	1	—	—	1	—	—
III.	Encyklopedia chemii	17	3	—	—	3	—	—
	Statyka budowli	49	5	—	4	—	—	—
	Budownictwo lądowe I.	64	6	—	10	8	—	12
	Rysunki ornamentalne I.	75	—	—	4	—	—	4
	*Geologia I.	24	2	1	—	—	—	—
	Modelowanie I.	77	—	2	—	—	4	—
IV.	Encyklopedia maszyn	45	—	—	—	4	—	—
	Budownictwo lądowe II.	66	3	—	20	3	—	20
	Ustawy budownicze i kolejowe .	81	2	—	—	—	—	—

Rok	Przedmiot	Liczba spisu wykładów.	Tygodniowa liczba godzin w półroczu					
			zimowem			letniem		
			W.	Ć.	R.	W.	Ć.	R.
IV.	Historya architektury Część I. . .	67	2	—	—	2	—	—
	Geologia I. (Petrografia) . . .	24	2	1	—	—	—	—
	Rysunki ornamentalne II. . .	76	—	—	4	—	—	4
	Modelowanie II.	78	—	4	—	—	4	—
	Buchalterya	82	2	—	—	2	—	—
V.	Encyklopedia nauk inżynierskich	55	3	—	—	3	—	—
	Kompozycje architektoniczne . .	70	—	—	24	—	—	24
	*Architektura kolei żelaznych . .	69	—	—	—	2	—	4
	*Technologia mechaniczna I. . .	31	3	—	—	3	—	—

C. Wydział Budowy maszyn.

Rok	Przedmiot	Liczba spisu wykładów	Tygodniowa liczba godzin w półroczu					
			zimowem			letniem		
			W.	Ć.	R.	W.	Ć.	R.
I.	Matematyka I.	1	6	—	—	6	—	—
	Geometrya wykreslna.	6	5	—	10	5	—	10
	Fizyka ogólna i techniczna	12	7	—	—	7	—	—
	Rysunki wolnорęczne I.	72	—	—	4	—	—	4
	*Repetytorjum matematyki ele- mentarnej	2	2	—	—	—	—	—
	*Ekonomia społeczna	79	4	—	—	4	—	—
	*Encyklopedia elektrotechniki	13	2	—	—	2	—	—
*Język francuski	86	3	—	—	3	—	—	
II.	Matematyka II.	4	6	—	—	6	—	—
	Mechanika	7	7	—	—	7	—	—
	Geodezya I.	8	4	3	4	4	8	4
	Rysunki techniczne	73	—	—	4	—	—	4
	*Teorya funkcyi zmiennej zespo- lonej	5	2	—	—	2	—	—
	*Prawo handlowe i wekslowe	80	1	—	—	1	—	—
	*Pomiary elektrotechniczne kurs I.	14	2	—	—	—	3	—
III.	Encyklopedia chemii	17	3	—	—	3	—	—
	Technologia mechaniczna I.	31	3	—	—	3	—	—
	Teorya maszyn	43	4	—	—	4	—	—
	Budowa maszyn I.	46	5	—	10	5	—	10
	Encyklopedia budownictwa ląd- wego	65	4	—	6	3	—	6
	*Kolejnictwo I. i II.	60, 61	3	—	—	3	—	—
	*Encyklopedia leśnictwa.	28	3	—	—	3	—	—
Pomiary elektrotechniczne kurs II*)	15	—	—	—	2	—	—	

*) Ćwiczenia pomiarów elektrotechnicznych kurs II. będą się odbywać w roku przyszłym.

Rok	Przedmiot	Liczba spisu wykładów	Tygodniowa liczba godzin w półroczu					
			zimowem			letniem		
			W.	Ć.	R.	W.	Ć.	R.
III.	Elektrotechnika szczegółowa . .	17	2	—	—	3	—	—
	*Górnictwo nafty i wosku ziem.	63	3	—	—	2	—	—
IV.	Technologia mechaniczna II. . .	32	3	—	—	3	—	—
	Budowa maszyn II.	47	6	—	10	6	—	10
	Encyklopedia nauk inżynierskich	55	3	—	—	3	—	—
	Buchalterya	82	2	—	—	2	—	—
	*Kolejnictwo III.	62	3	—	—	3	—	—
	*Technologia chemiczna oleju skalnego i wosku ziemnego. .	39	3	—	—	—	—	—

**Ad C. Kurs przygotowawczy dla kandydatów zawodu
górniczego.**

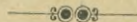
Rok	Przedmiot	Liczba spisu wykładów	Tygodniowa liczba godzin w półroczu					
			zimowem			letniem		
			W.	Ć.	R.	W.	Ć.	R.
I.	Matematyka I.	1	6	—	—	6	—	—
	Geometria wykreslna.	6	5	—	10	5	—	10
	Fizyka ogólna i techniczna	12	7	—	—	7	—	—
	Chemia ogólna nieorganiczna	18	4	—	—	4	—	—
	Chemia analityczna jakościowa	20	—	—	—	—	10	—
II.	Mechanika	7	7	—	—	7	—	—
	Geodezya I.	8	4	3	4	4	3	4
	Mineralogia	23	4	1	—	3	2	—
	Budowa maszyn I.	46	5	—	4	5	—	4
III.	Teorya maszyn	43	4	—	—	4	—	—
	Budowa maszyn II.	47	5	—	6	5	—	6
	Geologia I. i II.	24, 25	2	1	—	4	1	—
	Geodezya II.	9	3	—	—	3	—	—
	Buchalterya	82	2	—	—	2	—	—
	*Prawo handlowe i wekslowe	80	1	—	—	1	—	—
	*Encyklopedia budownictwa lądowego	65	4	—	6	3	—	6
	*Górnictwo nafty i wosku ziem.	63	3	—	—	2	—	—
	*Technologia chemiczna oleju skalnego i wosku ziemnego	39	3	—	—	—	—	—

D. Wydział Chemii technicznej.

Rok	Przedmiot	Liczba spisu wykładów	Tygodniowa liczba godzin w półroczu					
			zimowem			letniem		
			W.	Ć.	R.	W.	Ć.	R.
I.	Matematyka I.	1	6	—	—	6	—	—
	Fizyka ogólna i techniczna . .	12	7	—	—	7	—	—
	Chemia ogólna nieorganiczna .	18	4	—	—	3	—	—
	Chemia analityczna jakościowa .	20	1	—	—	1	—	—
	Ćwiczenia w laboratorium che- mii analit. jakościowej	20	—	12	—	—	12	—
	*Zoologia	26	4	2	—	—	—	—
	*Botanika	27	—	—	—	4	2	—
	*Repetoryum matematyki ele- mentarnej.	2	2	—	—	—	—	—
	*Ekonomia społeczna	79	4	—	—	4	—	—
	*Encyklopedia elektrotechniki .	13	2	—	—	2	—	—
*Język francuski	86	3	—	—	3	—	—	
II.	Mineralogia	23	4	1	—	3	2	—
	Chemia ogólna organiczna . .	19	3	—	—	4	—	—
	Chemia analityczna ilościowa .	21	1	—	—	1	—	—
	Ćwiczenia w laboratorium che- mii analit. ilościowej	21	—	12	—	—	12	—
	Encyklopedia mechaniki i nauki o maszynach	44	3	—	—	4	—	—
	*Pomiary elektrotechniczne kurs I.	14	2	—	—	—	3	—
	*Prawo handlowe i wekslowe .	80	1	—	—	1	—	—
	*Język francuski	86	3	—	—	3	—	—
III.	Technologia chemiczna I. . . .	33 A	3	—	—	4	—	—
	Technologia materiałów budowl.	33 B	1	—	—	—	—	—
	Analiza chemiczno-techniczna .	35	—	12	—	—	12	—

Rok	Przedmiot	Liczba spisu wykładów	Tygodniowa liczba godzin w półroczu					
			zimowem			letniem		
			W.	Ć.	R.	W.	Ć.	R.
III.	Encyklopedia budownictwa lądowego	65	4	—	6	3	—	6
	Geologia I. (Petrografia)	24	2	1	—	—	—	—
	*Geologia II.	25	—	—	—	4	1	—
	*Górnictwo nafty i wosku ziem.	63	3	—	—	2	—	—
	*Ustawy akcyzowe II.	83	3	—	—	—	—	—
	*Rolnictwo część I.	29	3	—	—	3	—	—
IV.	Chemia rolnicza	22	—	—	—	3	—	—
	Technologia chemiczna II.	34	4	—	—	4	—	—
	Towaroznawstwo techniczne	37	2	3	—	2	3	—
	Analiza i produkcja chemiczno-techniczna	36	—	20	—	—	20	—
	*Technologia chemiczna oleju skalnego i wosku ziemnego.	39	3	—	—	—	—	—
	*Rolnictwo część I.	29	3	—	—	3	—	—
	*Buchalterya	82	2	—	—	2	—	—
	*Oświetlanie i opalanie	40	—	—	—	2	—	—
	*Wybrane działy z nauki rolnictwa	30	2	—	—	2	—	—
	*Ustawy akcyzowe I.	83	3	—	—	—	—	—

Na wszystkich Wydziałach poleca się język niemiecki i literaturę.

ETAT OSOBOWY

C. K. SZKOŁY POLITECHNICZNEJ.

(Tytuły umieszczono niżej).

Rektor.

Dr. Placyd Dziwiński.

Prorektor.

Józef Rychter.

Dziekan Wydziału Inżynieryi.

Maxymilian Thullie.

Prodziekan Wydziału Inżynieryi.

Karol Skibiński.

Dziekan Wydziału Budownictwa.

Dr. Mieczysław Łazarski.

Prodziekan Wydziału Budownictwa.

Gustaw Bisanz.

Dziekan Wydziału Budowy maszyn.

Juliusz Jaxa Bykowski.

Prodziekan Wydziału Budowy maszyn.

Bogdan Maryniak.

Dziekan Wydziału Chemii technicznej.

Bronisław Pawlewski.

Prodziekan Wydziału Chemii technicznej.

Julian Niedźwiedzki.

Kolegium Profesorów.

Julian z Lwirodu Zachariewicz, Architekt, p. z. profesor Architektury, kawaler orderu żelaznej korony III. klasy, prezes c. k. komisji egzaminacyjnej dla II-go egzaminu rządowego na wydziale Budownictwa, członek komisji egzaminacyjnej dla architektów autoryzowanych, konserwator zabytków sztuki, członek Rady król. stoł. m. Lwowa. (Kastelówka, wila Julieta).

Władysław Zajączkowski, doktor filozofii, p. z. Matematyki, czynny członek c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie, docent matematyki w krajowej szkole gospodarstwa lasowego, członek c. k. komisji egzaminacyjnej dla kandydatów nauczycieli szkół średnich we Lwowie, zastępca naczelnego dyrektora galicyjskiej Kasy Oszczędności. (Ulica Sykstuska l. 50).

Julian Niedźwiedzki, p. z. profesor Mineralogii i Geologii, docent prywatny tychże przedmiotów w c. k. Uniwersytecie, członek czynny c. k. Akademii Umiejętności w Krakowie, członek krajowej Rady górniczej, członek c. k. komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich. (Ulica Kleina l. 3).

Bogdan Maryniak, Inżynier, p. z. profesor budowy maszyn, c. k. komisarz egzam. dla kandydatów na nadzorców maszyn i kotłów parowych, docent mechaniki w krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie. (Ulica Sykstuska l. 50).

Józef Rychter, dypl. inżynier, p. z. profesor Robót wodnych i Encyklopedyi nauk inżynierskich, prezes c. k. komisji egzaminacyjnej dla II-go egzaminu rządowego na wydziale Inżynierii, członek komisji egzaminacyjnej dla autoryzowanych inżynierów budowy i inżynierów kultury. (Ulica Zyblikiewicza l. 3).

Juliusz Jaxa Bykowski, Inżynier, p. z. profesor Technologii mechanicznej. (Ulica Lipowa l. 10).

Gustaw Bisanz, Architekt, p. zw. profesor Budownictwa lądowego, członek komisji egzaminacyjnej dla autoryzowanych architektów i inżynierów budowy i inżynierów kultury. (Ulica Lipowa l. 12).

Karol Skibiński, Inżynier, p. z. profesor Budowy dróg, kolei żelaznych i tunelów, członek komisji egzaminacyjnej dla autoryzowanych inżynierów budowy. (Ul. Wronowska l. 6).

Bronisław Pawlewski, p. z. profesor Technologii chemicznej, prezes c. k. komisji egzaminacyjnej dla II-go egzaminu rządowego na wydziale Chemii technicznej, chemik przysięgły sądowy dla spraw garbarskich, członek krajowej Rady górniczej, docent technologii w kraj. szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie. (Gmach laboratorium chemicznego).

Placyd Dziwiński, Inżynier, doktor filozofii, p. z. profesor Matematyki, członek c. k. komisji egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół wydziałowych, członek komisji egzaminacyjnej dla geometrów autoryzowanych, docent geometrii wykreslonej w krajowej szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie. (Ulica Batorego 38).

Mieczysław Łazarski, Inżynier, doktor filozofii, p. z. profesor Geometrii wykreslonej. (Ulica Kleina l. 4).

Roman baron Gostkowski, Inżynier, p. z. profesor Kolejnictwa, b. radca generalnej Dyrekcji austriackich kolei państwowych, prezes Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie, członek Rady ces. krol. miasta Lwowa. (Ulica Franciszkańska l. 6).

Kazimierz Olearski, doktor filozofii, p. z. profesor Fizyki ogólnej i technicznej. (Ulica Leona Sapiehy l. 25)

Leonard Marconi, p. z. profesor Rysunków wolnорęcznych, ornamentalnych i modelowania, honorowy członek akademii »Panteon« w Rzymie. (Ulica Sadownicka l. 1).

Maxymilian Thullie, dyplomowany Inżynier, p. n. profesor Statyki budowli, tudzież Teorii i budowy mostów, członek komisji egzaminacyjnej dla autoryzowanych inżynierów budowy i inżynierów kultury. (Ulica św. Mikołaja l. 13).

Eustachy Wołoszczak, doktor filozofii i doktor praw, p. n. profesor Zoologii, Botaniki i Towaroznawstwa technicznego. (Ulica Polna l. 8).

Roman Dzieślewski, Inżynier, p. n. profesor Elektrotechniki, b. c. k. inżynier budowli i maszyn. (Ulica Koralnicka l. 3).

Stefan Niementowski, doktor filozofii, p. n. profesor Chemii ogólnej. (Gmach laboratorium chemicznego).

Roman Załoziecki, docent prywatny i honorowany Technologii oleju skalnego i wosku ziemnego, kierownik krajowej stacji doświadczalnej dla przemysłu naftowego. (Ulica Sykstuska l. 62).

Jan Blauth, Inżynier, docent prywatny melioracji rolnych, inżynier Wydziału krajowego. (Ulica Kurkowa l. 2c).

Zastępca profesora.

Seweryn Widt, Inżynier, zast. profesora geodezyi kursu II, nauczyciel c. k. Państwowej Szkoły Przemysłowej, autoryzowany inżynier budowy, zaprzysiężony znawca sądowy dla spraw budownictwa, tudzież drogowych, wodnych i kolejowych.

Docenci honorowani.

Roman Wawnikiewicz, doktor filozofii, profesor Chemii w wyższej szkole rolniczej w Dublanach, dla wykładów Chemii rolniczej. (Dublany).

Maryan Lewakowski, doktor praw, urzędnik filii c. k. uprzyw. Zakładu kredytowego dla handlu i przemysłu, dla wykładów Buchalteryi. (Ulica Hetmańska l. 22).

Józef K. Janowski, Architekt, dla wykładów Encyklopedyi budownictwa lądowego. (Rynek l. 3).

Władysław Pilat, doktor praw, adjunkt c. k. Prokuratoryi Skarbu, dla wykładów Ekonomii społecznej, tudzież prawa handlowego i wekslowego. (Ulica Pańska l. 6).

Roman Załoziecki, jak wyżej.

Mieczysław Dajewski, radca c. k. krajowej Dyrekcyi Skarbu, dla wykładu Ustaw akcyzowych. (Ulica Gołębia l. 9).

Leon Syroczyński, inżynier górniczy Wydziału krajowego, dla wykładu Górnictwa nafty i wosku ziemnego. (Ulica Kopernika, róg ulicy Wronowskich).

Zygmunt Strusiewicz, kawaler orderu Franciszka Józefa, b. profesor kr. wyższej szkoły rolniczej w Dublanach, referent spraw rolniczych w Wydziale krajowym, członek c. k. komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na nauczycieli szkół rolniczych, docent rolnictwa w kraj. szkole gospodarstwa lasowego we Lwowie, oce-

nicieł sądowy ekonomiczny i lasowy, dla wykładów Rolnictwa. (Ulica Halicka l. 4).

Stanisław Zdobnicki, inżynier c. k. kolei państwowych, dla wykładów Encyklopedyi mechaniki i nauki o maszynach.

Docenci prywatni.

Roman Wawnikiewicz, jak wyżej, docent prywatny Technologii chemicznej.

Michał Kowalczuk, Architekt i konces. budowniczy, docent prywatny dla wykładów Historii architektury, członek komisji historii sztuki Akademii umiejętności w Krakowie. (Ulica Kalecza l. 6).

Roman Załoziecki, jak wyżej.

Franciszek Dobrzyński, docent prywatny dla wykładów Elektrotechniki. (Ulica Sykstuska l. 43).

Władysław Pilat, docent prywatny Ekonomii społecznej, j. w.

Jan Blauth, inżynier Wydziału krajowego, docent prywatny melioracyj rolnych (ul. Kurkowa l. 2. c.)

Kazimierz Żorawski, doktor filozofii, docent przyw. Matematyki.

Franciszek Skowron, inżynier budowy przy c. k. Ministerstwie spraw wewnętrznych, docent prywatny historii architektury. (Ulica Kampiana l. 11).

Kazimierz Acht, dyplomowany leśnik, c. k. rządca lasów i dóbr państwowych, docent prywatny Encyklopedyi leśnictwa, redaktor „Sylwana”. (Ulica Zimorowicza l. 7c).

Edmund Krzen, inżynier-keramik, dyrektor krajowej stacji doświadczalnej dla ćwiczeń laboratoryjnych w ceramice. (Ulica Krajskich l. 5).

Nauczyciele.

Jan Amborski, nauczyciel języka francuskiego. (Ulica Łyczakowska l. 21).

Józef Kropiwnicki, nauczyciel języka angielskiego. (Ulica Łyczakowska l. 7).

Albert Zipper, doktor filozofii, profesor w c. k. II. gimnazjum, lektor języka i literatury niemieckiej. (Ulica Brajerowska l. 6).

Michał Sozański, artysta malarz, dla malarstwa akwarelowego.
(Ulica Trzeciego Maja l. 14).

Karol Firlej-Biełański, urzędnik Towarzystwa zaliczkowego,
nauczyciel języka angielskiego.

A s y s t e n c i .

Przy katedrze Fizyki: **Andrzej Kornela**.

- » » Mineralogii: **Karol Rolle**.
- » » Chemii ogólnej: **Wacław Skibniewski**.
- » » Technologii chemicznej: **Ludwik Brunner**.
- » » Mechaniki: **Eugeniusz Siebauer**.
- » » Technologii mechanicznej: **Witold Ostafiński**.
- » » Budowy maszyn: **Jan Myron**.
- » » Geometrii wykresłej: **Zdzisław Szczęsnowicz**.
- » » Rysunków i modelowania: **Antoni Popiel**.
- » » Geodezyi: { a) **Władysław Opolski**.
                  b) **Adam Antoni Lewicki**.
- » » Robót wodnych: **Wojciech Stepkiewicz**.
- » » Budowy dróg, kolei żelaznych i tunelów: **Jan Czerwiński**.
- » » Architektury: **Michał Łużecki**.
- » » Budownictwa lądowego: **Jan Bogucki**.
- » » Budowy mostów: **Edmund Libański**.
- » » Elektrotechniki: **Dr. Zdzisław Stanecki**.

Kancelarya c. k. Szkoły Politechnicznej.

Rektor: **Dr. Placyd Dziwiński**, j. w.

Sekretarz: **Kazimierz Rosinkiewicz**.

Biblioteka c. k. Szkoły Politechnicznej.

Kierownik: **Józef Rychter**, j. w.

Skryptor: **Antoni Jakubowski**.

Muzea c. k. Szkoły Politechnicznej.

Muzeum Architektury.

Kierownik: **Julian Zacharjewicz.**

Asystent: **Michał Łużecki.**

Muzeum budownictwa.

Kierownik: **Gustaw Bisanz.**

Asystent: **Jan Bogucki.**

Muzeum rysunków i modelowania.

Kierownik: **Leonard Marconi.**

Asystent: **Antoni Popiel.**

Muzeum Geodezyi.

Kierownik tymcz.: **Seweryn Widt.**

Asystent: **Adam Antoni Lewicki.**

Muzeum Budowy dróg i kolei.

Kierownik: **Karol Skibiński.**

Asystent: **Jan Czerwiński.**

Muzeum Robót wodnych.

Kierownik: **Józef Rychter.**

Asystent: **Wojciech Stepkiewicz.**

Muzeum Budowy mostów.

Kierownik: **Maxymilian Thullie.**

Asystent: **Edmund Libański.**

Muzeum Mechaniki.

Kierownik: *Vacat.*

Asystent: **Eugeniusz Siebauer.**

Muzeum Geometrii wykreslnej.

Kierownik: **Dr. Mieczysław Łazarski.**

Asystent: **Zdzisław Szczęsnowicz.**

Muzeum Budowy maszyn.

Kierownik: **Bogdan Maryniak.**

Asystent: **Jan Myron.**

Muzeum Technologii mechanicznej.

Kierownik: **Juliusz Bykowski.**

Asystent: **Witold Ostafiński.**

Muzeum i laboratorium elektrotechniczne.

Kierownik: **Roman Dzieślewski.**

Asystent: **Dr. Zdzisław Stanecki.**

Muzeum i laboratorium fizykalne.

Kierownik: **Dr. Kazimierz Olearski.**

Asystent: **Andrzej Kornella.**

Muzeum i laboratorium mineralogiczne i geologiczne.

Kierownik: **Julian Niedzwiedzki.**

Asystent: **Karol Rolle.**

Muzeum i laboratorium chemii ogólnej.

Kierownik: **Stefan Niementowski.**

Asystent: **Wacław Skibniewski.**

Muzeum i laboratorium Technologii chemicznej.

Kierownik: **Bronisław Pawlewski.**

Asystent: **Ludwik Brunner.**

Obserwatorium c. k. Szkoły Politechnicznej i stacya meteorologiczna.

Kierownik tymcz.: **Dr. Placyd Dziwiński.**

Asystent: **Władysław Opolski.**

Muzeum Górnictwa nafty i wosku ziemnego.

Kierownik: **Leon Syroczyński.**

Krajowe stacye doświadczalne.

Krajowa Stacya ceramiczna.

Kierownik: Edmund Krzen.

Krajowa Stacya doświadczalna dla przemysłu naftowego.

Kierownik: Roman Załoziecki.

Służba c. k. Szkoły Politechnicznej.

- 1 dozorca gmachów.
  - 1 laborant gabinetu fizyki, a zarazem nadzorca przewodów gazowych i wodnych.
  - 2 laborantów w laboratoryach chemicznych.
  - 1 odźwierny.
  - 1 sługa kancelaryjny.
  - 1 sługa biblioteczny.
  - 1 sługa gabinetu mineralogii i geologii, a zarazem p. o. laboranta w muzeum tej katedry.
  - 4 sług szkolnych.
  - 3 sług tymczasowych.
  - 4. stróży.
  - 2 pomocników stróża na czas pory zimowej.
-

SKŁAD

c. k. Komisji egzaminacyjnych dla II. egzaminu rządowego.

1. Wydział Inżynieryi.

Prezes: **Józef Rychter**, j. w.

Zastępca prezesa: **Karol Setti**, c. k. radca dworu, kawaler orderów żelaznej korony i Franciszka Józefa.

Członkowie: Profesorowie: **Zachariewicz**, **Bisanz**, **Skibiński**, **Dziwiński**, **Thullie**, **Gostkowski**, j. w.

2. Wydział Budownictwa.

Prezes: **Julian Zachariewicz**, j. w.

Zastępca prezesa: **Karol Setti**, j. w.

Członkowie: **Juliusz Hochberger**, architekt, dyrektor urzędu budowniczego król. stoł. miasta Lwowa.

Profesor: **Gustaw Bisanz**, j. w.

3. Wydział Budowy Maszyn.

Prezes: **Jan Nep. Franke**, c. k. inspektor krajowych szkół realnych i przemysłowych.

Zastępca prezesa: **Wacław Przetocki**, c. k. inspektor salin.

Członkowie: **Władysław Majewski**, inspektor c. k. kolei skarbowych.

Adolf Wex, starszy inżynier c. k. kolei skarbowych.

Profesorowie: **Juliusz Bykowski**, **Bogdan Maryniak**.

4. Wydział Chemii technicznej.

Prezes: **Bronisław Pawlewski**, j. w.

Zastępca prezesa: **Julian Niedźwiedzki**, j. w.

Członkowie: **Juliusz Mikolasch**, radny miasta, właściciel rafinerii, **Stanisław Szczepanowski**, poseł do Rady Państwa i Sejmu, **Dr. Roman Wawnikiewicz**, j. w., **Stefan Niementowski**, j. w.

BIBLIOTEKA POLITECHNICZNA
KRAKÓW

Biblioteka PK

J.X.3

/ 1893-94

Biblioteka Politechniki Krakowskiej

10000231959